

vergadering **C38**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Energie

van 25 oktober 2022

(Een aantal sprekers nemen mogelijk deel via videoconferentie.)

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over nieuwe PFAS-normen – 207 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Hannes Anaf aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aankondiging van Lantis over het voortzetten van de Oosterweelwerken zoals die waren gepland – 278 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de modelberekening van de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek inzake de impact van de Oosterweelgrondwerken op PFAS in grondwater – 295 (2022-2023)	
INTERPELLATIE van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, en aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de aankondiging van Lantis betreffende een interpretatief nooddecreet voor de Oosterweelwerken – 3 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Jos D'Haese aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, en aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de sanering van Oosterweel – 368 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het saneren van Oosterweel door Lantis – 372 (2022-2023)	5
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de risico's van imidacloprid voor de aquatische biodiversiteit – 18 (2022-2023)	19
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het beleid inzake luchtkwaliteit – 53 (2022-2023)	22
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de dagvaarding van de Vlaamse overheid door de milieubeweging wegens het falende mestbeleid – 405 (2022-2023)	25
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het onderzoek naar de duurzaamheid van resomatie als alternatieve vorm van lijkbezorging – 185 (2022-2023)	30
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de nieuwe regelgeving over mobiele zorgwoningen – 310 (2022-2023)	31

VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de campagne 'Wij liggen er wakker van' – 341 (2022-2023)	36
VRAAG OM UITLEG van Imade Annouri aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de afbraak van een aantal woningen rond Umicore in Hoboken – 348 (2022-2023)	40

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over nieuwe PFAS-normen
– 207 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Hannes Anaf aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aankondiging van Lantis over het voortzetten van de Oosterweelwerken zoals die waren gepland
– 278 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de modelberekening van de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek inzake de impact van de Oosterweelgrondwerken op PFAS in grondwater
– 295 (2022-2023)

INTERPELLATIE van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, en aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de aankondiging van Lantis betreffende een interpretatief nooddecreet voor de Oosterweelwerken
– 3 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Jos D'Haese aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, en aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de sanering van Oosterweel
– 368 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het saneren van Oosterweel door Lantis
– 372 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Bruno Tobback

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Demir.

Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik heb een interpellatie over de aankondiging van Lantis over het interpretatief nooddecreet in relatie tot Oosterweel. Op 9 oktober 2022 maakte de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) een studie bekend waaruit bleek dat de werken aan Oosterweel geen bijkomende vervuiling van het grondwater teweegbrengen.

Het is een heel stappenplan. Maandag 10 oktober werd er dan een aangepast normenkader voorgesteld door VITO met de revisie van de expertencommissie inzake bodemsanering en grondverzet. De normen zijn nog niet besproken door de Vlaamse Regering, begreep ik toen. In de toelichtende nota bij deze voorstelling is meegegeven dat deze normen zullen worden geagendeerd op de Vlaamse Regering. In de toegevoegde nota van de expertencommissie werd duidelijk aangegeven dat een keuze voor normen een politieke keuze is, want het drukt uit welk gezondheidsrisico je als maatschappij aanvaardt.

De normen bouwen verder op het voorlopig handelingskader dat eerder in de expertencommissie van Karl Vrancken werd opgenomen. Ze bepalen de bodemsaneringsnormen voor perfluorooctaansulfonzuur (PFOS) en perfluorooctaanzuur (PFOA),

ze leggen vast wat de waarde is voor vrij gebruik en voor bouwkundig bodemgebruik. De normbepaling gebeurde aan de hand van een aangepast 'as risk'-model. In dit model werden een aantal aannames geactualiseerd.

Op basis van deze twee elementen kondigde Lantis op 12 oktober aan dat de werken nu verder kunnen worden gezet. Om dat te kunnen doen, zou het Bodemdecreet van 2008 aangevuld worden met een interpretatief decreet om de foute interpretatie van de Raad van State op te lossen.

Minister, al maanden onderhandelt u samen met de burgerorganisaties en milieuorganisaties om tot een oplossing te komen. De aankondiging van Lantis kan die onderhandeling hypothekeren. Dat gaf de Bond Beter Leefmilieu (BBL) in zijn reactie mee. Ik begrijp intussen dat de onderhandelingen toch zijn verdergezet.

De milieuorganisatie herhaalde al meerdere keren haar eis tot spijkerharde garanties die ook door de onderzoekscommissie PFOS-PFAS zijn uitgesproken. Eigenlijk zegt de milieubeweging: 'Wij willen spijkerharde garanties over een grondig saneringstraject, niet alleen in de omgeving van 3M maar ook op de site van 3M en op de plek waar de Oosterweelwerken doorgaan.' Ze vragen een heel duidelijke tijdlijn, heldere afbakening en afstemming van de taken tussen 3M, Lantis, de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) en de Grondbank. Grondwerken en sanering zijn een en ondeelbaar. Dat zeggen zij. Dat lijkt ook de voorwaarde te zijn die echt nodig is, namelijk grondwerken en sanering een en ondeelbaar en gezondheid voorop.

Minister, waarom hebben Lantis en minister Peeters het nodig geacht om een interpretatief nooddecreet aan te kondigen terwijl er toch een onderhandeling bezig was? De onderhandeling zou rond zijn tegen 15 oktober en we zijn nu 25 oktober. Wat zal het worden? Een onderhandelde oplossing of een nooddecreet? Wat is uw reactie op de reactie van de milieubeweging en de burgerorganisaties?

Welke stappen zullen nu verder worden ondernomen met betrekking tot de normering? Wat is de reactie van u als minister van Leefmilieu en van de Vlaamse Regering over de nieuwe normen? Worden deze normen definitief? Is er reeds een traject lopende om die definitief te maken? Komt er ook een openbaar onderzoek en een MER-procedure (milieueffectrapport) om die normen definitief te maken? Waarom is in dit normenkader niet voluit voor gezondheid gekozen? Kunt u als minister van Leefmilieu dit normenkader verdedigen? Voor drinkwater wordt de norm van 100 nanogram per liter voor de som van alle PFAS gehanteerd. Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) stelde een norm van 4,4 nanogram per liter PFOA equivalent voor op basis van de European Food Safety Authority (EFSA). Zit hier geen zeer ruime discrepantie in? Hoe kunt u verdedigen dat men die 100 nanogram per liter als basis heeft gebruikt voor alle afgeleide berekeningen en voor de uitloging van de vervuiling van het grondwater? Wat is de wetenschappelijke onderbouwing om te rekenen met tweemaal de voorgestelde veilige waarde van EFSA? Er is een aangepast normenkader voorgesteld door VITO maar omdat men niet kon uitgaan van de EFSA-normen, aldus VITO, heeft men alle op basis van EFSA-normen berekende nieuwe normen vermenigvuldigd met twee. Hoe kunt u dat verantwoorden? Kunt u zich daarmee verzoenen? Bent u ook van plan om die norm te volgen? Zal dit nieuwe normenkader ook worden gebruikt om de werken van Oosterweel opnieuw op te starten? Zullen die dan ook worden gebruikt om nieuwe technische verslagen op te maken en eventuele nieuwe vergunningen te verlenen?

Zoals de expertencommissie aangeeft is het aanvaardbare gezondheidsrisico een politieke keuze. Hoe zullen jullie die politieke keuze maken? Zullen jullie rekening houden met de zeer slechte bloedresultaten die in Zwijndrecht gemeten zijn en dit mee in rekening brengen bij het aanvaardbare gezondheidsrisico van de normering?

Wanneer worden de spijkerharde garanties over de bodemsanering van de hele site gegeven? Dat is de hele site, ik heb het niet alleen over de Oosterweelwerf zelf – dat is het minimum – maar ook over de site van 3M en ook over de omgeving. Welke stappen zullen er ondernomen worden om deze vervuilde site te saneren? Waar is het bodemsaneringsplan voor deze site? Hoe groot is de kost van de sanering, en wie zal die sanering betalen? Dat is een heel pak vragen op basis van de aankondigingen in de pers, de studies die bekendgemaakt werden, het nieuwe normenkader, en ook de verklaringen die zowel door uzelf als door minister Peeters werden gedaan met betrekking tot de Oosterweel en de sanering ervan.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Mijn vraag gaat over hetzelfde thema, en is ook terug te brengen naar de persconferentie die minister Peeters samen met Lantis gegeven heeft, intussen een kleine twee weken geleden.

Zij gaven daarbij aan dat de werken aan Oosterweel zonder onderbreking konden worden verdergezet, dat de werken op Linkeroever niet zouden worden stilgelegd, en dat ook de werken aan de tunnel onverminderd zouden worden uitgevoerd.

Lantis maakte zich sterk dat alle juridische problemen van de baan zijn en verwees daarvoor ook naar de studie van VITO, die oordeelt dat 'oordeelkundig gebruik' van gronden in de vervuilde zones 'niet leidt tot een verhoging van de concentratie, noch tot een toename van PFAS in het grondwater'. VITO geeft ook aan dat het standstillprincipe wordt gerespecteerd.

Daarnaast kondigde minister Peeters daar ook aan dat de Vlaamse Regering werkt aan een wijziging van het regelgevend kader. Door een interpretatie te geven aan het Bodemdecreet over hoe die regelgeving juist moet worden begrepen, zou de argumentatie van de Raad van State onderuit gehaald kunnen worden. Zo zou ook een nieuwe schorsing kunnen worden vermeden.

Ik moet zeggen dat ik toch wel verrast was door die persconferentie. Er werden daar een aantal heel voluntaristische uitspraken gedaan door Lantis en minister Peeters, die volgens mij contraproductief zijn. Wij zijn als Vooruit altijd vragende partij geweest om met oplossingen te komen. Al van in het begin, toen het dossier naar boven kwam, stelden we ons de vraag wat daar precies aan de hand is, hoe we dat kunnen oplossen voor de mensen van Zwijndrecht en omgeving en hoe we ervoor kunnen zorgen dat die vervuiling wordt aangepakt en dat ze ten minste niet wordt verdergezet. Daarom zou de methodiek om met die mensen aan tafel te gaan zitten en te proberen om tot een onderhandelde oplossing te komen, nog steeds moeten worden gehanteerd.

Dat is een soort van Toekomstverbond 2.0 om tot een gedragen project te komen. Het is duidelijk dat die persconferentie dat draagvlak voor een stukje onderuit gehaald heeft. Kijk bijvoorbeeld naar de reactie die BBL toen gegeven heeft – zij zaten nog mee aan tafel –: het heeft geen goed gedaan aan het vertrouwen om tot een onderhandelde oplossing te komen.

Ik heb een aantal vragen.

Hoe reageert u op de uitspraken van Lantis en minister Peeters, tijdens die persconferentie, over de voortgang van de Oosterweelwerken? Vindt u, net als hen, dat de werken onverkort kunnen worden voortgezet na het VITO-rapport?

Bent u het met mij eens dat die houding getuigt van een gebrek aan respect voor al de actoren die aan de onderhandelings tafel werken aan een oplossing?

Mijn derde vraag is ondertussen wellicht achterhaald. Ze is ook al een tijdje geleden ingediend. Ik heb begrepen dat men ondertussen opnieuw rond de tafel zit en ik denk dat dat een goede zaak is. Hoe loopt het overleg op dit moment? Hebt u er vertrouwen in dat er snel tot een onderhandelde oplossing kan worden gekomen?

Zult u meewerken aan de aanpassing of interpretatie van het Bodemdecreet om alle juridische obstakels weg te nemen?

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Minister, VITO werkte een voorstel voor een handelingskader PFAS uit op vraag van de OVAM en uw kabinet. Via een model werd de impact berekend van de geplande grondverzetswerken op de belasting van het lokale grondwatersysteem door uitloging van PFAS uit de bodem. Anders gezegd: er werd een simulatie gemaakt of de geplande Oosterweelwerken al dan niet zorgen voor een verdere verspreiding van PFAS-verontreiniging op basis van de gemiddelde concentratie van PFAS in het grondwater van het projectgebied.

VITO werkte met data van Lantis en binnen een beperkte tijdspanne. VITO stelt dat de complexiteit van de data op Linkeroever van dien aard is dat een meer doorgedreven analyse nodig is, die volgens dezelfde methodiek kan worden uitgewerkt door Lantis.

De nota van VITO concludeert ten eerste: "Voor projectzone Scheldetunnel is de berekende gemiddelde concentratie in grondwater lager bij uitvoering van de werken dan in de huidige situatie", en ten tweede: "Voor projectzone Linkeroever wordt er globaal ook een lagere gemiddelde grondwaterconcentratie en een snellere afname van deze concentratie berekend bij uitvoering van de werken."

De oefening die VITO uitvoerde, bevestigt de eerdere adviezen van de commissie grondverzet dat het standstillprincipe wordt gerespecteerd maar het roept toch een aantal vragen op.

Minister, wat is uw visie aangaande de opzet en de resultaten van de oefening van VITO? Op welke manier zult u de resultaten aanwenden voor toekomstig beleid? Wat betekent dat voor de verderzetting van de Oosterweelwerken? Zult u tegemoetkomen aan de suggestie om een meer doorgedreven analyse door te voeren? Zo ja, zal Lantis deze analyse doorvoeren? Zo neen, waarom niet? Binnen het Vlaamse milieubeleid is het opstarten van de sanering van alle historische bodemverontreiniging tegen 2036 een belangrijke doelstelling. De Onderzoekscommissie PFAS-PFOS ondersteunt die ambitie via haar aanbevelingen. Hoe gaat u hiermee om in de verdere afwegingen voor de Oosterweelwerf?

Ik koppel hier mijn tweede vraag aan die gaat over het saneren van de Oosterweelwerf door Lantis. Minister, via berichtgeving in De Tijd enkele dagen later op 19 oktober 2022 vernamen we dat Lantis aan u voorstelt om de PFAS-verontreiniging op de Oosterweelwerf zelf op te ruimen. Lantis zou hiervoor goedkeuring hebben gevraagd aan u. Lantis zou dit voorstel naar verluidt doen om zo te "gaan voor oplossingen, los van procedures, om zo snel resultaten te boeken in de sanering, in synergie met de werken en in het bekomen van een veiliger en gezonder geheel." Dat zijn grote woorden die toch wat vragen oproepen.

Minister, wat is de precieze informatie of vraag die Lantis aan u heeft bezorgd of gesteld? Klopt de berichtgeving dat Lantis zou afzien van de aanleg van de zogenaamde veiligheidsberm? Wat zijn de gevolgen van dit voorstel of van de goedkeuring van zo een voorstel voor de gesloten dading met 3M uit 2018?

Op welke manier kunt u verzekeren dat de vervuiler, namelijk 3M, en niet de belastingbetaler effectief zal opdraaien voor het betalen van de factuur? Welke garantie

hebben we dat 3M Internationaal, bijvoorbeeld wanneer 3M België in vereffening zou gaan, de kosten en schade zal vergoeden?

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, op 19 april 2022 zorgde een arrest van de Raad van State ervoor dat de Oosterweelwerken werden stilgelegd. Nadat een aantal burgerbewegingen naar de Raad van State trokken om de verspreiding van de PFAS-vervuiling tegen te gaan, werden technische verslagen geschorst en het grondverzet stilgelegd. De burgerbewegingen zijn van mening dat een bodemsaneringsproject nodig is voor de werf kan verdergaan en vinden het problematisch dat de grond in de veiligheidsberm bij 3M niet vergund zou zijn als afvalstof.

Daarop zijn dan onderhandelingen gestart met de verschillende burgerbewegingen, uw kabinet, Lantis enzoverder. Twee weken geleden zijn daar een aantal bizarre zaken over verschenen in de pers. Mij interesseert ook wel welke spelletjes daar gespeeld zijn, maar uiteindelijk is een document gelekt in de krant De Tijd waaruit blijkt dat Lantis als Oosterweelbouwheer een manier zou hebben gevonden om met het arrest om te gaan. Zo zouden ze, dixit De Tijd, de PFAS-vervuiling zelf saneren en niet langer vasthouden aan de veiligheidsberm op de terreinen van 3M.

Ik stel me dan de vraag hoe dat praktisch in zijn werk gaat, wat dat allemaal betekent en hoe die kosten verhaald zullen worden op 3M natuurlijk. Voor de PVDA zijn er vandaag drie uitgangspunten: ten eerste, de vervuiling moet worden gesaneerd en mag niet worden doorgeschoven naar volgende generaties; ten tweede, de kosten voor de sanering moeten integraal naar 3M gaan; ten derde, de mobiliteit in Antwerpen moet worden vlot getrokken.

Minister, kunt u bevestigen dat Lantis effectief zelf de PFAS-vervuiling op de Oosterweelwerf zal saneren? Zo ja, op welke manier? Kunt u een inschatting maken van de kosten die een sanering met zich zouden meebrengen? Wie zal instaan voor de kosten? Kunnen deze op 3M verhaald worden of wordt dat onmogelijk gemaakt door de overeenkomst die de overheid met 3M gesloten heeft en waarin zij afstand doet van vorderingen voor de Oosterweelwerken? Bevestigt u dat de zogenaamde veiligheidsberm op de terreinen van 3M geschrapt zal worden? Wat is daar de impact van? Wat gebeurt er dan met de grond die daar zou worden gestockeerd? De vorige beslissing was toch dat die groter gemaakt zou worden en nu is hij ineens weg. Waar gaat die grond dan naartoe? Betekent dit dat de werf opnieuw kan worden opgestart? Op welk moment kan het grondverzet opnieuw hervatten? Kunt u garanderen dat er door de eventuele hervatting van de werken geen enkele verspreiding van PFAS zal plaatsvinden?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik heb de antwoorden ingedeeld in vier thema's. Het eerste thema gaat over het normenkader en het tweede thema over de vragen over de Oosterweelwerf en de lopende onderhandelingen. Vervolgens betreft het derde thema alle vragen over de sanering van de Oosterweelwerf en het vierde thema alle vragen over de saneringsplicht van 3M. Op die manier hebben we wat overzicht.

Het is belangrijk om de zaken te benoemen zoals ze zijn. Op 10 oktober is er geen nieuw normenkader ingevoerd. De PFAS-opdrachthouder heeft wel op basis van studies van VITO een voorstel tot normenkader voorgesteld. Tot nu toe is er nog geen sprake van een 'nieuw normenkader', zoals sommigen hier beweren. De OVAM is gestart met de beleidsmatige vertaling en die zal worden voorgelegd aan de Vlaamse Regering.

Daarnaast wil ik ook benadrukken dat ik geen PFAS-expert ben. Ik ken dat niet. Daarom doe ik een beroep op wetenschappers voor het maken van normen en

kaders. Ik ga voort op wat ze me zeggen. Vanaf het begin heb ik gestreefd naar een wetenschappelijke benadering waarbij gezondheid en een verantwoorde risicoaanvaarding hand in hand gaan, wanneer dat is gebaseerd op wetenschappelijke benaderingen. Ook bij andere polluenten, zoals dioxines, zware metalen, fijnstof of stikstofdioxide (NO_x), ligt een zekere risicoaanvaarding aan de basis van de normering. De door VITO gebruikte benadering verschilt derhalve niet fundamenteel van de normering voor andere polluenten.

Ik ben dan ook teleurgesteld te lezen dat sommige commissieleden die wetenschappelijke benadering nu klaarblijkelijk vanwege politieke redenen afwijzen op grond van drogredenen. Zo werd al het verwijt geuit dat de waarden soepeler zijn dan die van Europa. De EFSA-waarden hebben betrekking op een dagelijkse PFAS-inname via de voedselketen en helemaal niet op bodem- of grondwaternormen. Iets anders beweren komt neer op desinformatie en wetenschapspopulisme.

Nu antwoord ik ten gronde op uw vragen. Het ontwerp van normenkader van VITO werd nagekeken door de Commissie Sanering en Grondverzet, zijnde een expertenpanel met onder andere de Nederlandse Arjen Wintersen van het RIVM. Vervolgens hebben we dat voorstel ook voorgelegd aan een stakeholdergroep van meer dan vijftien koepelorganisaties. De toelichting aan diverse stakeholders werd georganiseerd door de opdrachthouder.

Alle documenten werden ook publiek gedeeld op de PFAS-website. Intussen hebben de stakeholders feedback kunnen geven op dat normenkader. Op basis van de ontvangen opmerkingen wordt dat kader nu herwerkt. De OVAM bereidt een normenkader voor dat ik zal voorleggen aan de Vlaamse Regering. Ik neem zeker de bezorgdheid ter harte om in het verdere procesverloop te zorgen voor een consultatie van bijvoorbeeld de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Minaraad). Er zal eveneens voorzien worden in een milieubeoordeling. Het voorstel zal zorgen voor een streng kader van wetenschappelijk en maatschappelijk onderbouwde normen, die de blootstelling maximaal beperken en dus de gezondheid beschermen.

De experts van de Commissie Grondverzet bevestigden dat het niet mogelijk is om de EFSA-dosis voor vier types PFAS te verdelen in dosissen voor elk van de vier afzonderlijke componenten. Er moet dus een benaderende aanpak gevolgd worden. De commissie ondersteunt de aanpak waarbij de totale dagelijkse inname wordt toegekend zowel aan PFOS als aan PFOA. Daarnaast wordt het daarmee gepaarde risico expliciet berekend.

Binnen de Vlaamse Regering zullen we op basis van de inzichten en van het onderzoek van VITO beleidskeuzes maken. Bij de berekeningen van de normen is ook rekening gehouden met de achtergrondblootstellingen waarmee een Vlaming wordt geconfronteerd. Het rapport van VITO komt daarmee tot strengere normeringsvoorstellen dan Nederland. Bij wijze van voorbeeld geef ik een vergelijking tussen de Nederlandse interventiewaarden en de Vlaamse bodemsaneringsnormen, beide voor woongebieden: PFOS 59 microgram per kilo droge stof in Nederland tegenover 3,8 microgram per kilo droge stof in Vlaanderen; PFOA 60 microgram per kilo droge stof in Nederland tegenover 4,3 microgram per kilo droge stof in Vlaanderen.

De bedoeling is om tot een degressief kader te komen waarbij de PFAS-normen lager worden. Daarmee streven we uiteindelijk naar een uitbanning van PFAS uit onze leefomgeving. Op de Europese Raad Milieu hebben we gisteren het standpunt verdedigd om de uitfasering van PFAS op termijn te realiseren.

In het normenkader voor PFAS in drinkwater zijn we strenger dan de Europese regelgeving. De formele wettelijke normen worden overgenomen uit de Europese drinkwaterrichtlijn. We introduceren in aanvulling op de Europese normen een Vlaamse streefwaarde van 4 nanogram per liter voor de stoffen uit het EFSA 2020-

advies. De waterbedrijven moeten ernaar streven om deze waarde te respecteren en krijgen daarvoor een overgangperiode van vijf jaar. De bevoegde ministers krijgen de opdracht om jaarlijks dat normenkader te evalueren, verslag uit te brengen aan de Vlaamse Regering en, indien nodig en mogelijk, het initiatief te nemen om de normen aan te passen.

Dan kom ik aan deel twee, dat zijn alle vragen rond de Oosterweelwerf en de lopende onderhandelingen.

Ik wil eerst en vooral meegeven dat het de afgelopen maanden heel slopende vergaderingen waren, maar ik kan wel vaststellen dat iedereen daar constructief en positief aan heeft meegewerkt en dat iedereen wel een oplossing wil. Men wil vooruit, in plaats van de boel daar te laten verrotten. Dat is de ervaring die ik heb uit die gesprekken.

Wie ben ik om een mening te hebben over een wetenschappelijk rapport? Ik kan enkel maar vaststellen dat VITO aangeeft dat de Oosterweelwerken niet bijdragen tot een verslechtering van de PFAS-verontreiniging op de werf, wel integendeel. Ik denk dat dat iets is wat ons allemaal gunstig moet stemmen. Op zich is dat goed nieuws. Dat is gunstig.

Ik heb op de dag dat we de resultaten ontvingen bijkomende detailstudies gevraagd. Het is evident dat de resultaten hiervan na afronding ook openbaar gemaakt zullen worden.

Ik zet mij als minister in voor het samenbrengen van alle betrokkenen om tot een gedragen oplossing te komen. Er zijn heel veel betrokkenen die een oplossing willen om de gezondheid van de omwonenden te verbeteren en tegelijk ook een perspectief te bieden voor de Oosterweelwerken en voor de sanering. Ik blijf dan ook verder inzetten op deze piste omdat hij volgens mij de beste is om tot een geïntegreerde en gedragen oplossing te komen. Voor mij zit hier de sleutel voor een oplossing.

Het VITO-rapport zegt dat Lantis geenszins de PFAS-verspreiding in Zwijndrecht verergert.

Verwijzend naar de onderhandelingen en gesprekken die gevoerd worden wens ik te benadrukken dat ik begrip opbreng voor de reacties die ik heb vernomen van actoren die aan de onderhandelings tafel meewerken aan een oplossing. Ik heb aan al deze actoren ook meegegeven dat ik verder wil meewerken aan oplossingen, en ook aan de bezorgdheden die zij hebben.

Over eventuele uitspraken van Lantis, waarnaar in de vraagstelling wordt verwezen, ga ik mij niet uitspreken. Ik heb dat ook niet gedaan. Er zitten natuurlijk verschillende actoren aan tafel, ieder met hun eisenpakket, en voor mij is het belangrijk dat die gesprekken niet in het gedrang komen, en dat we eruit raken.

Wat betreft de mogelijke juridische obstakels wil ik beklemtonen dat deze een geïntegreerde oplossing niet in de weg staan en we vooral moeten streven naar een oplossing die milieu, economie en gezondheid verzoenen. Ik heb ook het gevoel dat iedereen aan tafel dat wenst. Daarvoor dient een oplossing uitgedacht te worden die op Vlaams niveau toepasbaar is.

Ik vind het belangrijk om te blijven inzetten op de aanpak van historisch verontreinigde gronden. Jaarlijks wordt hiervoor circa 35 miljoen euro ingezet. Daarmee wil ik toekomstige generaties vrijwaren zodat zij niet meer belast worden met de aanpak van historische verontreiniging en niet meer geconfronteerd worden met de risico's ervan.

Wat de Oosterweelwerf betreft gaat het om infrastructuurwerken waarvoor de grondvervalsregeling van toepassing is. Deze heeft een andere finaliteit dan

bodemsanering. Het gaat erom op een veilige manier infrastructuurwerken te kunnen uitvoeren waarbij vermeden wordt dat een verdere verspreiding van eventuele verontreiniging veroorzaakt wordt.

De opmaak van technische verslagen gebeurt door een erkend bodemsaneringsdeskundige in opdracht van een bouwheer. Of, en op welke manier, nieuwe technische verslagen opgemaakt zullen worden voor de werkzaamheden van Oosterweel is een aangelegenheid die is te beantwoorden door de bouwheer, Lantis.

Voor wat de eigenlijke bodemsanering op deze site betreft is er een saneringsplicht gevestigd bij 3M.

Nu kom ik bij de vragen over de sanering zelf.

Over de modaliteiten van de grondverzetswerken en het lot van de zogenaamde veiligheidsberm – waarover we het in deze commissie meermaals hebben gehad – kan ik vandaag nog niet veel zeggen, behalve dat er verschillende scenario's worden onderzocht in overeenstemming met de stakeholders. Die zullen worden voorgesteld aan de daartoe bestemde instanties. Slechts wanneer er volledige duidelijkheid is over de gekozen oplossing, kan er uitspraak worden gedaan over de kostprijs daarvan. Ik wijs u er ook op dat over de PFAS-verontreiniging op de Oosterweelwerf reeds tweemaal een overeenkomst is gesloten: eenmaal in 2018 en eenmaal op 6 juli 2022. Op 6 juli 2022 is er een pakket ter waarde van 100 miljoen euro van 3M bedongen voor Lantis.

Ten slotte wil ik nog wijzen op de studie van VITO. Daarin heeft men een modelberekening gemaakt, specifiek voor de Oosterweelwerf op Linkeroever en Scheldetunnel, en de impact van grondverzet op de belasting van het grondwater door uitloging van PFAS in de bodem. Daaruit blijkt zoals gezegd dat de Oosterweelwerken op korte termijn ook volgens het originele plan van Lantis een gunstig effect hebben op de PFAS-gehalten in het grondwater van de site. Dat is in tegenstelling tot wat sommige leden van deze vergadering onlangs in Knack hebben gezegd.

Lantis kan uitgravingswerken uitvoeren in het kader van grondverzet met een volume van 250 kubieke meter of meer vooraleer er een beschrijvend bodemonderzoek en/of bodemsanering wordt uitgevoerd, mits Lantis beschikt over een conformiteitsattest van een technisch verslag. Momenteel wordt er op de werf Linkeroever nog altijd gewerkt, evenwel zonder grondverzet in de PFOS-vervuilde gronden.

Bodemsanering volgens de definitie van het Bodemdecreet betekent echter het behandelen van bodemverontreiniging door het opstellen van een bodemsaneringsproject en het uitvoeren van bodemsaneringswerken. Voor de projectzone van Lantis ligt momenteel echter geen beschrijvend bodemonderzoek of bodemsaneringsproject voor. De verplichting tot het uitvoeren van de bodemsanering in de projectzone van Lantis ligt nog steeds bij de saneringsplichtige 3M. In het kader van de opvolging van de saneringsplicht is onder meer volgende timing vooropgesteld voor de Oosterweelzone ten aanzien van 3M Belgium: Het uitvoeren en indienen van gefaseerd beschrijvend bodemonderzoek Blokkersdijk, Sint Annabos en Vredesbos: 1 april 2023. Het opstellen en indienen van een bodemsaneringsproject voor Blokkersdijk, Sint Annabos en Vredesbos: 1 december 2023

Een uitgebreide onderzoeks- en saneringskalender zal later nog bekendgemaakt worden.

Er waren ook vragen rond de financiering en het al dan niet failliet gaan van 3M. Ook daarover hebben we allerlei dingen gelezen, maar we blijven uiteraard doorwerken.

Op 3M Belgium werd reeds een saneringsplicht gevestigd voor de verontreiniging die tot stand gekomen is op hun terrein en die zich heeft verspreid naar de omgeving.

Deze saneringsplicht is niet betwist en een uitspraak van de OVAM over hun eerste bodemsaneringsplan volgt deze week. Bovendien heeft 3M op 6 juli 2022 een financiële zekerheid ten bedrage van 250 miljoen euro gegeven voor de uitvoering van zijn saneringsplicht. Doordat die financiële zekerheid er is trekt niemand in twijfel dat 3M zal instaan voor de bodemonderzoeken en de sanering en de hiermee gepaard gaande kosten.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, u hebt de verschillende stappen van een bodemsanering opgesomd: een beschrijvend bodemonderzoek, een bodemsaneringsproject. Maar in heel de discussie die op tafel lag op het moment dat minister Peeters aankondigde dat er gegaan zou worden voor een interpretatief decreet, heeft de milieubeweging heel duidelijk de eis gesteld dat er een bodemsanering moest gebeuren of dat er voor 100 procent zekere garanties moesten zijn dat die sanering er was en dat de werken er niet voor mochten zorgen dat er voldongen feiten werden gecreëerd. Dat lijkt mij ook de evidentie zelve, dat als er beslist wordt om verder te gaan met de Oosterweelwerken, er dan wel voor 100 procent zeker de garantie is dat dat ten eerste op een veilige manier is, dat er geen verdere verspreiding is van de vervuiling, en ten tweede dat de sanering die uitgevoerd moet worden, niet gehypothekeerd wordt door deze werken.

In heel uw antwoord heb ik die garantie niet gehoord. Minister, ik heb dan ook heel concreet de vraag: hoe zal dat nu precies in zijn werk gaan? Als er beslist wordt om de werken uiteindelijk verder te zetten, ook in de meest vervuilde zones, hoe zal er dan gegarandeerd worden dat de werken er niet voor zorgen dat de sanering gehypothekeerd wordt? Welke spijkerharde garanties zult u kunnen geven?

Ten tweede beroept u zich uiteraard op het Bodemdecreet om de saneringsplicht bij 3M te leggen. Ik denk dat iedereen hier daar natuurlijk vragende partij voor is. Dat is ook een van de belangrijke conclusies uit de PFOS-commissie. 3M moet hiervoor betalen. Maar het artikel in De Tijd dat maandag verscheen, waaruit bleek dat Lantis een voorstel tot sanering aan het uitwerken was – misschien onder een andere naam, maar zo begreep ik het alvast –, gaf ook aan dat er heel veel kosten gemaakt zullen worden, ook door Lantis, voor de sanering. Hebt u de garantie dat 3M ook die kosten zal betalen? Want in de overeenkomst die u gemaakt hebt met 3M, is er sprake van 50 miljoen euro voor BAM en 50 miljoen euro voor een zuiveringsinstallatie. De kosten die al gemaakt waren, waren hoger. De kosten die nu – zoals we vernemen in de pers – naar aanleiding van die vervuiling op Oosterweel afkomen, zijn ook hoger. Bent u met 3M in gesprek en hebt u daar de garantie dat 3M akkoord zal gaan met de voorstellen die op tafel worden gelegd, zodat 3M achteraf niet begint te procederen tegen een voorstel dat u met alle partners onderhandeld hebt?

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): In reactie op de antwoorden van de minister – waarvoor dank – lijkt het ons ook een evidentie dat er minstens een garantie moet zijn op geen verdere verspreiding van de vervuiling en dat er sanering van de omliggende gronden gebeurt vooraleer we de zekerheid kunnen hebben of Oosterweel kan voortgaan.

Ik heb toch nog een aantal bijkomende vragen. U geeft aan dat er een voorstel rond een nieuw normenkader aan de Vlaamse Regering voorgelegd zal worden. Ik vraag mij af of u gezegd hebt wat de timing daarvan is. Is dat dan ook gekoppeld aan een eventuele onderhandelde oplossing? Is dat mee een deel van die onderhandelingen of staat dat daar los van?

U geeft terecht aan dat iedereen rond de tafel een oplossing wil. Daar zijn wij ook heel erg vragende partij voor, dat er een onderhandelde oplossing komt. Maar – dat is natuurlijk een beetje de olifant in de kamer – er zijn ook een aantal actoren

die mee in juridische procedures betrokken zijn en die niet meer aan de tafel zitten. Als ik dan Lantis hoor zeggen dat ze met hun oplossing juridische zekerheid hebben, dat het geen probleem meer gaat zijn voor de Raad van State, is maar de vraag hoe zeker dat dan is. Want dat een aantal actoren die mee aan tafel zitten en met wie je hopelijk tot een akkoord komt, niet meer verder gaan procederen, daar kun je zekerheid over hebben. Maar degenen die niet aan tafel zitten – Greenpeace, Grondrecht, Thomas Goorden – gaan mogelijk wel verder procederen. Hoe zeker bent u dan, als er een onderhandelde oplossing komt, dat er effectief geen kink meer in de kabel komt? Ik denk in alle eerlijkheid dat het antwoord daarop is dat het uiteindelijk mogelijk toch een rechter zal zijn die over een aantal zaken een uitspraak zal moeten doen.

Tot slot sluit ik aan bij wat collega D’Haese daarstraks ook aangaf in zijn initiële vraag, en ook collega Schauvliege daarnet. Welke garanties hebben we dat alle saneringskosten effectief bij 3M terechtkomen? Ik snap het voluntarisme van Lantis. Ik snap ook dat we snel voort willen met die Oosterweelwerken vanaf het moment dat het weer kan. Ik kan me zelfs voorstellen dat het kostenefficiënter kan zijn om voor een stuk zelf te saneren, omdat je anders met grote kosten zit als er vertragingen komen in heel het bouwproces. Maar dan knaagt dat toch met het rechtvaardigheidsgevoel. Dan denk ik dus dat er ook garanties moeten zijn dat, als bepaalde kosten toch gemaakt worden om het sneller te laten voortgaan, we zeker zijn dat dat uiteindelijk toch nog verhaald kan worden op 3M. Hoe zeker zijn we dus dat al die kosten effectief niet door de belastingbetaler, maar door 3M gedragen worden?

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Ik onthoud uit uw antwoord vooral, minister, dat u zich verzet tegen desinformatie en tegen wetenschapspopulisme. Dat is een zeer belangrijk onderdeel van het antwoord op heel wat dossiers die we in deze commissie behandelen. De Oosterweelwerf is een complex dossier, zowel naar uitvoering van maatregelen, maar zeker ook als je gaat kijken wat er in de bodem zit, wat de sanering precies inhoudt, wat we onder het woord ‘sanering’ verstaan. Wie gaat het uitvoeren en wat zal er in de toekomst nog gebeuren? Ik wil oproepen om de communicatie om zo’n complex dossier naar buiten te brengen op een goede manier af te wegen. Ik vermoed dat u wel weet wie achter een eventueel lek van deze nota naar De Tijd zit. Ik hoop dat u de mensen daarop aanspreekt. In deze commissie moeten mensen die het dossier van naaldje tot draadje opvolgen verschillende vragen indienen op een aantal dagen tijd over een ander onderdeel van die complexe problematiek. Dat zorgt ervoor dat mensen door de bomen het bos niet meer zien. Dat speelt niet in het voordeel, maar in het nadeel van de Oosterweelwerf.

Ik heb nog twee bijkomende vragen, minister. Het is voor mij niet duidelijk of u nu ingaat op de suggestie van VITO om een bijkomend onderzoek te laten voeren op basis van het rapport dat zij hebben gepubliceerd. Zij gaven als een van de conclusies aan om de conclusie van Lantis met nog meer gegevens te onderbouwen. Gaat u dat doen of niet?

Ten tweede hebt u verwezen naar de overeenkomst, gesloten op 6 juni 2022, voor 100 miljoen euro die voor Lantis voorzien zou zijn. Dekte dat de kosten en zijn er afspraken gemaakt over wie de kosten draagt wanneer het kostenplaatje verder oploopt? Is dat de belastingbetaler of is dat 3M?

De voorzitter: De heer D’Haese heeft het woord.

Jos D’Haese (PVDA): Minister, bedankt voor uw antwoord. Ik keek natuurlijk uit naar deel drie ‘sanering Oosterweelwerf’. Dat was de titel van mijn vraag en daar zijn geen antwoorden gekomen. U zegt dat de onderhandelingen lopen en dat u er niet veel kunt over zeggen. Ik moet toch vaststellen, collega’s, dat rapporten wel in de pers kunnen worden gelekt, maar dat we er hier geen parlementair debat

kunnen over hebben. Ik vind dat een democratisch probleem. Het gaat over de werf van de eeuw waar wij een onderzoekscommissie over hebben gehad en waar miljarden overheidsgeld ingaan. Dat het achter gesloten deuren gebeurt: tot daar aan toe. Dat men dat in de pers lekt, daar heb ik een groot probleem mee. Maar dat we het in dit parlement niet kunnen bespreken, dat vind ik problematisch. Ik zal dat ook op tafel leggen in de voortgangsrapportage later deze week. Dat kan echt niet. Het is een volstrekt verkeerde manier van werken. Nochtans is het cruciaal, minister, voor de drie vragen die ik daarnet heb gesteld.

Hoe gaat de sanering eruit zien? Wat betekent dat? Verder doen zoals men eigenlijk al bezig was? Alle vervuilde grond tot 3.8 afgraven en ergens stockeren? Gaat Lantis dat uitvoeren of 3M? Wie draait op voor de kosten? Dat zijn vandaag toch cruciale vragen? Dat moeten we toch weten voor het akkoord rond is? Dat kan toch niet allemaal achter gesloten deuren worden beslist?

Het VITO-rapport stelt dat het geen verergering van de vervuiling zal teweegbrengen. Uiteraard niet: de Oosterweelwerf produceert geen PFAS. Uiteraard is er geen verergering van de vervuiling. Dat is evident. Er wordt zelfs een stukje in 'plastieken saucissen' ingepakt. Ja, uiteraard dat je dan een zekere verbetering hebt. Dat is allemaal ernstig wetenschappelijk onderzoek maar dat leert ons zeer weinig.

Ik denk dat de 'plastieken saucissen' voor enige hilariteit zorgen. Hier is ook al 'pralines' en 'worstenbroodjes' gezegd. *(Opmerkingen van de voorzitter)*

Er zijn heel veel rapporten geschreven over welke culinaire termen we daarvoor moeten gebruiken. Maar het is op zich wel ernstig.

De vraag is natuurlijk evident en daar heb ik niet zoveel rapporten voor nodig. Ze luidt: hoe zal die sanering eruitzien? Want dat is nog geen sanering.

De tweede vraag: gaan de kosten naar de vervuiler? U zegt dat de vervuiler saneringsplichtig is. Minister, u hebt een overeenkomst met 3M getekend. Daarin staat: "De Vlaamse overheid doet afstand van vordering ten opzichte van 3M". Ik lees gewoon voor, letterlijk. "Punt E: alle vroegere, huidige en toekomstige kosten, voorzienbaar of onvoorzienbaar, van de overheid voor de verplaatsing, de verwijdering, de behandeling, de opslag, de verwijdering' – nog eens – 'of het beheer van PFAS die op enigerlei wijze kunnen worden toegeschreven aan de vestiging 3M in verband met publieke infrastructuurprojecten met inbegrip van, maar niet beperkt tot, het Oosterweelproject."

Minister, als ik dat lees – maar ik kan mij vergissen – bent u met handen en voeten gebonden aan uw eigen overeenkomst en zal 3M nooit een cent betalen van de kosten van de sanering van de Oosterweelwerf. Spreek mij tegen, ik zou niet liever hebben. Maar ik zie het hier gebetonneerd, in een akkoord dat u heeft ondertekend: 3M zal er nooit een cent voor betalen. Hoe reageert u daar op?

En dan nog een derde vraag. Wanneer deze oplossing niet goed is, dan riskeren wij een blijvende blokkering, ook van de mobiliteit, in Antwerpen, en dat zal de verantwoordelijkheid zijn van deze regering.

Ten slotte, minister, vind ik dat u erg weinig bent ingegaan op die kwestie van die erg vreemde perscommunicatie van Lantis twee weken geleden. Goed, ik weet dat dit uw bevoegdheid niet is, u was toen ook ziek, als ik me niet vergis. Welke spelletjes zijn daar gespeeld? Ik wil dat wel weten. Eerst wordt fors de gaspedaal ingeduwd met een reparatiedecreet en 'wij gaan door, het is allemaal in orde', en dan 'we gaan toch een akkoordje maken'. Heeft men gewoon druk willen zetten op de burgerbeweging? Het is een redelijk vreemde manier van werken.

Mijn excuses, voorzitter, om de tijd te overschrijden.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Minister, de bezorgdheden worden natuurlijk breed gedeeld en bouwen verder op het rapport van de onderzoekscommissie. Wat betreft het voorstel van een normenkader: een handelingskader dat daarop gebaseerd is, is evident nodig om verder werken te kunnen uitvoeren en te weten wat er moet gebeuren. U hebt aangegeven dat u met een voorstel van normenkader komt. Evident moet zo een kader deze keer wel robuust zijn. We kunnen ons niet permitteren dat het opnieuw zou worden vernietigd. Ik ben zeer blij dat er wetenschappelijk onderzoek aan de grondslag van ligt. Zoals u hebt aangegeven, zijn u noch ikzelf ingenieurs gespecialiseerd in de PFOS-problematiek, of bodemsaneringsdeskundigen. Als we het rapport van VITO lezen, denk ik dat er indicaties zijn dat dit in alle vrijheid en neutraliteit is kunnen worden verricht.

Collega De Roo heeft aangegeven dat er in de toekomst nog bijkomend onderzoek blijvend nodig zal zijn om de volledige impact van PFOS en PFAS te kunnen blijven onderzoeken en dat zeker ook de migratie- en blootstellingsroutes nauw moeten worden opgevolgd.

Minister, mijn vragen zijn puntig: kunt u ons de juridische robuustheid van het normenkader garanderen? Ik neem aan dat u er mee naar de Raad van State zult gaan alvorens het goedgekeurd wordt, verwerkt wordt, een besluit over genomen wordt. Collega's, ik denk dat we bij de persconferentie van Lantis geen spoken moeten zoeken. Ik vond die communicatie van Lantis voortvarend maar ik denk dat het wel evident is dat bij Lantis en bij mezelf de grote wens leeft om te kunnen voortwerken, met respect voor de gezondheid van de omwonenden en de bevolking alsook met de vrijwaring van het milieu.

Minister, wat betreft de sanering van de werken hebt u steeds aangehaald dat de vervuiler betaalt. De vervuiler moet en zal betalen. Dat heeft de onderzoekscommissie ook nogal fors onderschreven. Maar nu is de vraag de volgende. Valt de sanering die Lantis zal uitvoeren, onder de dading die al gesloten is of onder het saneringsproject, nog naast wat 3M al betaald heeft? Is dat apart? Want als het valt onder de dading, dan is het logisch dat daar staat 'afstand, want we hebben er al voor betaald', maar is dat dan voldoende? Minister, ik herinner u eraan dat u zich sterk hebt gemaakt dat wat in de dading is afgesproken, voldoende zal zijn, en als dat niet zo zou zijn, er alsnog verhaal mogelijk zou zijn op 3M. Kunt u de commissie inlichten over waar die financiering door Lantis van de saneringswerken betaald zal worden en of die claim nog altijd geldt?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (cd&v): Ik wil me aansluiten bij deze vraagstelling. Ik denk dat de onderdelen die ons bezighouden voor iedereen gelijkaardig zijn in die zin dat het over sanering gaat wat betreft normen, dan de juridische robuustheid en dan de financiering. De vraag naar zekerheid rond de financiering van de Oosterweelwerken, is al duidelijk aan bod gekomen en ik ga daar niet verder op in.

Minister, u hebt aangegeven – althans dat gevoel heb ik – dat er nog wel wat tijd overheen zal gaan vooraleer het normenkader definitief vastligt. Kunt u daar een tijds kader van geven? Waarom stel ik die vraag? Als we horen dat Lantis de sanering van de Oosterweelwerken gaat uitvoeren, aan welk normenkader zullen die saneringswerken zich dan houden? Kunt u er duiding bij geven welke normen vooropgesteld worden? U geeft aan dat u wilt werken aan een degressief kader. Is het dan de bedoeling dat we een eerste stap zetten bij de uitvoering van de Oosterweelwerken maar dat er nog een volgende fase gaat komen? Hoe ziet u dat in uitvoering?

Ik heb een tweede punctuele vraag over de juridische robuustheid en de keuze om verder te gaan in de onderhandelingen. Ik denk dat iedereen interesse heeft in

waarover precies wordt onderhandeld. Ik ga ervan uit dat men werkt in de lijn met de aanbevelingen van de onderzoekscommissie, waar is aangegeven dat wanneer er grote dadingen of grote contracten of afspraken worden gemaakt, die transparant worden meegedeeld. Ik ga er ook van uit dat we in dezen daar ook een transparant zicht op zullen krijgen. Kunt u ons meegegeven wanneer of hoe u dat effectief wilt toepassen? Is er vandaag een analyse gemaakt van die juridische obstakels? Met andere woorden, zijn er juridische obstakels? Ik ga ervan uit dat er over juridische obstakels niet onderhandeld kan worden. Of heb ik dat mis? Hoe moeten we daarmee omgaan of moeten er een aantal afspraken worden gemaakt omdat er geen echte juridische obstakels zijn? Hebt u daar een overzicht over?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Als ik me niet vergis, heeft De Standaard in verband met het interpretatief decreet achteraf gezegd dat de verslaggeving fout was en dat het interpretatief decreet niet nodig is.

We zetten ons al maanden in voor de sanering van de volledige site en dat 3M daar ook voor betaalt. We hebben daarvoor alles gedaan. Een uiteindelijke oplossing voor het grondverzet zal een sanering niet in de weg staan. Dat zal ook juridisch worden afgedwongen. Over het daarvoor bestemde instrument kan ik nog geen uitspraak doen.

Het algemene normenkader staat ook los van de onderhandelingen, maar het is logisch dat we dat kader met alle partijen besproken hebben en dat het toegelicht is geweest. Het is niet meer dan normaal om dat te doen.

We proberen om maximaal tegemoet te komen aan de bekommernissen van de burgers, van de gemeente Zwijndrecht, van de burgerbewegingen en ook van de Raad van State. Het is ook de bedoeling om over de oplossing te onderhandelen. Ik kan niemand ... We leven in een rechtstaat. Stel dat iemand zegt dat hij of zij het er niet mee eens is en toch naar de rechtbank stapt, dan kan ik dat niet verhinderen. Ik probeer wel om met die brede coalitie rond de tafel te zitten om zo veel mogelijk tegemoet te komen aan de bekommernissen. Dat moeten we absoluut doen. Ik vind ook dat de bekommernissen van de verschillende milieu- en natuurbewegingen en van de gemeente Zwijndrecht heel terecht zijn. Het is logisch dat we proberen om daaraan hard te werken, hoewel er al heel wat inspanningen zijn geleverd. Iedereen wil vooruit in dit dossier. Uiteindelijk hebben de burgers er niets aan om jaren aan een stuk te procederen.

3M heeft uitdrukkelijk erkend dat zijn saneringsplicht niet beperkt is tot het bedrag dat bedongen is in de saneringsovereenkomst. Er zal een geïntegreerde oplossing worden gezocht dat 3M onder andere door voorzorgsmaatregelen de noodzakelijke saneringsmaatregelen ook neemt om de werken op een zo veilig mogelijke manier uit te voeren.

Ik heb ook gelezen over dat lek. Ik heb dat vastgesteld en vooral geprobeerd om iedereen die aan tafel zit, ervan te overtuigen dat dat het geleverde werk niet in het gedrang mag brengen. Ik vind het cruciaal dat we daarin slagen. Iedereen heeft een grote verantwoordelijkheid en iedereen die aan tafel zit, beseft dat ook.

Collega's De Roo en Schiltz, het bijkomende onderzoek komt er. Dat is gevraagd en dat is goed. Het PFAS-normenkader zal ook worden voorgelegd aan de Raad van State. Het is logisch dat dat juridisch robuust is, collega Schiltz. Er zal ook worden voldaan aan de vereiste van een milieubeoordeling voor het PFAS-normenkader. We blijven ons ook inzetten voor PFAS-onderzoek en zullen dat altijd betalen.

Collega Rombouts, een handelingskader zal altijd worden geëvalueerd en hopelijk met de dalende achtergrondwaarden mee afnemen. Een tijdelijk handelingskader kan geen juridische obstakels in de weg staan. Duidelijkheid over de werf moet ook tegemoetkomen aan de bezorgdheden van de Raad van State.

Collega D'Haese, grondverzet en bodemsanering zijn twee verschillende zaken. Lantis is als opdrachtnemer alleen verantwoordelijk voor de gronden die het uitgraaft. Daar dient die 100 miljoen euro voor. De grond die in de bodem blijft zitten, valt onder de onbeperkte saneringsplicht van 3M.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, we hebben vandaag heel weinig concrete antwoorden gekregen op onze vragen. Er is over het akkoord al heel wat gezegd en geschreven, maar we zullen dat akkoord maar kunnen beoordelen op het ogenblik dat het er is. Het minste dat we mogen verwachten, is dat dit zorgt voor een juridisch robuust kader, dat het de wetgeving respecteert en dat het de aanbevelingen uit de onderzoekscommissie omzet in acties. We verwachten natuurlijk dat in elke keuze die gemaakt wordt, de gezondheid vooropstaat en dat 3M die factuur volledig betaalt: van de sanering, van de schade en van het herstel.

Als dat akkoord daarop uitkomt, zullen wij de eersten zijn om u te feliciteren. Maar een akkoord dat die garanties niet biedt, zullen wij zeker aanklagen. Hoe dan ook, zelfs met het akkoord zullen wij het dossier verder heel grondig en kritisch opvolgen en mee bewaken. Het is dankzij de inspanning van velen dat dit dossier naar boven is gekomen, dat er verdere stappen zijn gezet en dat we heel wat meer werk en heel wat meer garanties proberen uit de brand te slepen voor de gezondheid van de Vlaming, want de Vlaming heeft recht op een gezonde samenleving en op een gezonde omgeving. Wij zullen hier zeker verder op doorgaan en grondig en kritisch uw akkoord, dat er hopelijk heel binnenkort aankomt, beoordelen.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Minister, ik vind het normaal dat u hier geen uitgebreid verslag doet over de lopende onderhandelingen. Dat is ergens logisch. Ik denk wel dat de richting vanuit dit parlement opnieuw heel duidelijk is, trouwens ook in lijn met wat we in de aanbevelingen van de onderzoekscommissie hebben meegegeven. Ik heb altijd gezegd dat wij voorstander zijn van een onderhandelde oplossing die er effectief voor zorgt dat er wordt gesaneerd, dat de vervuiling verminderd wordt en dat ook voor de omgeving en de mensen die er wonen de toestand verbetert. Op die criteria gaan wij een eventueel akkoord aftoetsen.

Minister, ik snap dat u dat vandaag niet kunt doen in deze commissie, maar ik wil u wel vragen om zo eerlijk te zijn om het akkoord met deze commissie en met de leden van de onderzoekscommissie te delen zodat we het niet in de pers moeten vernemen. Dat kan desnoods tegelijkertijd, maar ik denk dat het belangrijk is dat iedereen die daarbij betrokken is, veel mensen en veel parlementsleden, dat hier heel transparant te horen krijgt.

Daarnaast blijf ik mij zorgen maken over de saneringsovereenkomst die indertijd met 3M gesloten is. Ik denk nog altijd dat daar een aantal formuleringen in staan die voor mij problematisch zijn. Ik hoop dat we in de toekomst niet moeten terugkijken naar dit dossier en moeten vaststellen dat er een groot deel door de belastingbetaler moet worden opgehoest.

De voorzitter: Ik heb de minister alvast enthousiast zien knikken en bevestigen dat er openbaarheid zal zijn over dat akkoord.

De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Minister, dank u voor de bijkomende antwoorden. Ik denk dat het duidelijk is dat in het kader van de Oosterweelwerf iedereen op zoek is naar oplossingen maar ook naar garanties, oplossingen voor de gezondheid van de mensen maar ook garanties voor de sanering van de werf en garanties over wie die

factuur zal betalen, namelijk de garantie dat de vervuiler dat betaalt. We zijn met de onderzoekscommissie en ook met deze commissie altijd zeer betrokken geweest bij deze problematiek. Ik hoop dan ook dat het parlement snel wordt betrokken bij de voorstellen die komen en bij het akkoord dat moet worden gevonden zodat we daar het nodige parlementaire werk rond kunnen verrichten. Ik reken erop, minister.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, ik hoop echt dat er een goede onderhandelde oplossing uit de bus komt die zorgt voor een sanering, nu en niet in de toekomst, die zorgt dat 3M de kosten betaalt en die zorgt voor een oplossing van de mobiliteit zodat we niet helemaal tot stilstand komen in Antwerpen.

Ik wil nog twee zaken aanhalen bij uw antwoord. Ten eerste hebt u gezegd dat de oplossing voor het grondverzet de sanering niet in de weg zal staan. U scheidt effectief die twee: grondverzet en sanering. Maar hoe ziet u dat dan? Gaan we eerst bouwwerken aanleggen met vervuilde grond, grondverzet, en die daarna opnieuw afschrapen, sanering? Dat is gewoon de stilstand voor de komende decennia organiseren. Ik vraag me af hoe men die twee kan scheiden want het gaat over dezelfde grond.

Ten tweede zegt u dat grondverzet en sanering twee verschillende zaken zijn. Wat betreft grondverzet is Lantis alleen verantwoordelijk voor de grond die het verzet. Dat is wel geen klein beetje. Ik ben de exacte aantallen vergeten. De collega's weten het misschien nog, maar ik denk dat het over 1 miljoen ton ging of iets dergelijks. Dat is dus allemaal voor rekening van Lantis. Dat valt rechtstreeks onder die overeenkomst. Ik zie uw kabinetsmedewerker neen schudden, maar het gaat over alle vroegere, huidige en toekomstige kosten voor de verplaatsing, verwijdering, behandeling en opslag die op enigerlei wijze kunnen worden toegeschreven aan Oosterweel. U hebt daarnet zelf gezegd dat Lantis zelf verantwoordelijk is voor wat het verzet. 3M gaat daar geen euro voor betalen boven op die 100 miljoen euro, terwijl de laatste kostenraming die ik heb gelezen – ik denk dat we er donderdag een nieuwe zullen krijgen – was dat men al aan 290 miljoen euro meerkosten zat nog voor men hieraan begon. 3M gaat daar geen euro meer voor betalen. Ik vind dat een enorm probleem. Dan zegt u dat alles wat daaronder ligt, voor 3M is. Maar dan zitten we opnieuw bij het probleem van de loskoppeling: gaan we eerst Oosterweel bouwen en dan daaronder alles saneren? Ik ben trouwens heel benieuwd naar de juridische spitstechnologie om aan te geven op welke diepte de Oosterweelwerken juist stoppen. Ik heb daar zeer grote vragen bij.

Minister, wat mij betreft is er heel wat werk aan de winkel om te zorgen dat die sanering effectief gebeurt, dat die niet wordt doorgeschoven naar de toekomst en dat 3M ervoor zal opdraaien want anders gaan we in Antwerpen stilstaan. Dat kan iedereen in deze commissie voorspellen.

De voorzitter: Ik heb begrepen dat er ongetwijfeld nog bijkomend zal worden ingegaan op deze discussie en dat de commissie nog verdere informatie zal krijgen. Dat is een goede zaak.

De interpellatie en de vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de risico's van imidacloprid voor de aquatische biodiversiteit – 18 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Bruno Tobback

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): De vervuiling door neonicotinoïden is een bedreiging voor de bijenpopulatie. Maar er zijn steeds meer aanwijzingen dat het gebruik van imidacloprid ook een verwoestend effect heeft op de biodiversiteit van rivieren en waterwegen. Ook bodemorganismen worden getroffen. En de vogelpopulaties worden bedreigd.

Wij slagen er niet in om 94 procent van onze oppervlaktewateren in een goede chemische toestand te brengen. Vooral dat product, een van de meest gebruikte neonicotinoïden, komt nog veelvuldig voor in onze waterlopen. De norm werd in 2019 op 62 procent van de meetplaatsen in Vlaanderen overschreden.

Europa heeft een stop gezet op de toelating van neonicotinoïden zoals onder andere imidacloprid, maar de voorbije jaren konden er nog altijd uitzonderingen, derogaties en noodtoelatingen worden aangevraagd. Zo wordt het nog steeds toegestaan als zaadcoating in de suikerbietenteelt en ook als antivlooiemiddel.

Mijn vragen aan u, minister, zijn de volgende.

Wat zijn de laatste beschikbare gegevens over de aanwijzingen van imidacloprid in onze Vlaamse waterlopen? Kunt u de evolutie geven van de normoverschrijdingen van de voorbije tien jaren?

Is er bekend wat de belangrijkste oorzaken zijn van de nog aanwezige vervuiling? De zaadcoating van suikerbieten of het gebruik als biocide, of zijn er ook andere oorzaken?

Is er zicht op een nieuwe federale noodtoelating voor het gebruik ervan en ook van andere neonicotinoïden in 2023? Wat is het standpunt van de Vlaamse Regering ter zake? Welke stappen hebt u hier reeds rond gezet?

Welke acties heeft de Vlaamse Regering zelf genomen in het kader van het Nationaal Actieplan Pesticiden en het Vlaams Actieplan Duurzaam Pesticidegebruik 2023-2027, de stroomgebiedbeheersplannen en het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) om de vervuiling door neonicotinoïden te verminderen? Welke acties zullen eventueel nog volgen in de toekomst?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u wel, wat een moeilijke woorden allemaal. Voor imidacloprid zijn meetgegevens beschikbaar vanaf 2014. Jaarlijks wordt deze stof ook op een honderdtal meetplaatsen gemeten. Zowel bij de toetsing aan de 'predicted no-effect concentration' (PNEC) als de 'maximum allowable concentration' (MAC) zien we dat het percentage normoverschrijdingen ook afneemt van 2014 tot 2021. Bij de MAC is er in 2021 geen overschrijding meer, bij de PNEC nog 42,6 procent, maar dat gaat dus over een concentratie zonder nadelige effecten.

De oorzaak van de nog aanwezige vervuiling van het insecticide in het oppervlaktewater is niet duidelijk. Dit insecticide wordt toegepast als gewasbeschermingsmiddel, als biocide en voor veterinaire gebruik, maar het gebruik van imidacloprid is in principe verboden voor buitenteelten vanaf 19 december 2018. Enkel nog via noodtoelatingen in 2020, 2021 en 2022 werd het gebruik van het product als zaai-zaadontsmettingsmiddel voor bepaalde buitenteelten toegelaten. Deze noodtoelating gebeurt door de federale instanties. Ik ben zelf geen voorstander van een nieuwe noodtoelating.

Op het erkenningscomité van dinsdag 28 september stonden enkele aanvragen tot noodtoelating met betrekking tot neonicotinoïden op het programma. De Vlaamse vertegenwoordiger vroeg om de behandeling van deze aanvraagdossiers uit te stellen tot het comité van oktober. Het Departement Landbouw en Visserij bereidt een nota

voor die na akkoord van de bevoegde minister zal worden besproken met de collega's van het beleidsdomein Omgeving. Via hen zal ik zeker terugkoppeling krijgen.

Wat uw vierde vraag betreft en uw verwijzing naar al die plannen: zij bevatten geen specifieke acties rond het gebruik van imidacloprid. Net zoals u stel ik vast dat een product zoals imidacloprid, dat niet langer erkend is, toch in hoge concentraties gevonden wordt in de Vlaamse waterlopen. Volgens de informatie die ik kreeg, zijn er alternatieven die veel minder schadelijk zijn. Als dit klopt, moeten die dringend worden ingezet.

Onze ambities voor pesticiden zijn ook hoog. Ik ben van mening dat noodtoelating voor eenzelfde product maar maximaal driemaal kan worden aangevraagd. Ik denk dus dat die drie jaar ondertussen voorbij zijn. Op dit moment loopt de onderhandeling over de verordening inzake duurzaam gebruik van pesticiden. Ik zal dit dan ook opnemen met collega Brouns en mijn diensten de opdracht geven om dit zo mee te nemen in de discussies met het nationale niveau en dus ook op Europees niveau.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Dank u wel, minister, voor uw antwoord. Ik begrijp daar eigenlijk uit dat u niet begrijpt waar die hoge concentraties nu nog vandaan kunnen komen. Ik hoop dan ook dat u daar verder onderzoek naar zult doen.

Mijn bijkomende vraag, minister, gaat over de oproep of de ingebrekestelling die vandaag de milieuorganisaties Bond Beter Leefmilieu (BBL), Greenpeace, Dryade, World Wide Fund for Nature (WWF), Natuurpunt en Velt hebben gelanceerd. Zij stellen de Vlaamse Regering in gebreke omdat haar pesticidebeleid niet is afgestemd of in lijn is met het Europese pesticidebeleid, en ze vragen om een pesticideverbod op te leggen in en nabij Natura 2000-gebieden, rond waterwingebieden en in een bufferzone rond de omgeving waar kinderen vaak vertoeven zoals scholen, crèches en woningen. Dat zou, volgens die organisaties, 35 procent van het grondgebied kunnen betekenen.

Minister, mijn vraag is dan ook heel concreet. We hebben ook al meerdere keren zelf die vraag gesteld. Zult u inspanningen doen om de Vlaamse regelgeving in lijn te brengen met de Europese regelgeving, en die Natura 2000-gebieden en de omgeving van de Natura 2000-gebieden, de omgeving van waterwingebieden, en de omgeving waar kinderen vaak vertoeven, pesticidevrij te verklaren en daar ook wetgeving voor te voorzien?

Bruno Tobback (Vooruit): Ik zal ook solidair zijn en mij aansluiten bij een vraag over imidacloprid, al was het maar om te bewijzen dat ik het ook kan uitspreken, maar vooral, minister, om toch vast te stellen dat er iets heel eigenaardigs aan de hand is, wanneer in 2018 een bepaald product wordt verboden, en dan in drie van de vier jaren die daarna komen, zogezegde noodtoelatingen worden gegeven. Ofwel verbied je iets, en dan is het ook verboden, ofwel doe je alsof je iets verbiedt en laat je een achterdeur open die je ieder jaar opnieuw toepast. Maar dat er drie van de vier jaren sinds het verbod noodtoelatingen zijn, klinkt mij, met alle sympathie, als bestuurlijke onzin in de oren.

Dus ik zou toch wel graag weten hoe dat komt en hoe dat kan. Ofwel lacht men met de eigen wetgeving, ofwel maakt men er bewust misbruik van en had men die wetgeving beter niet gemaakt en er ook eerlijk in geweest. Maar welke van de twee is het dan, minister?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik vind dat u inderdaad een punt hebt. Ik heb ook gezegd dat ik denk dat drie keer wel voldoende is om daar een uitzondering op te voorzien.

Vandaar dat we ook heel duidelijk het standpunt hebben meegegeven aan de collega's en dat we hopen om hier stilletjesaan een einde aan te stellen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, het is natuurlijk heel belangrijk dat die actie gebeurt, en ik deel uiteraard de mening van collega Tobback dat we consequent moeten zijn. Als we iets verbieden, moeten we dat verbod ook voorgoed invoeren, en dan ook opvolgen in de praktijk om te kijken of en wat daar nog aan producten te vinden is, en de oorzaak zoeken als dat het geval is.

Maar u hebt natuurlijk wel niet geantwoord op mijn tweede vraag, waarbij ik vraag wat uw standpunt is ten aanzien van de ingebrekestelling door milieuorganisaties die stellen dat er te weinig actie gebeurt om pesticiden in Vlaanderen te verminderen. Zij stellen heel expliciet om in en rond Natura 2000-gebied, in en rond waterwingebieden en in de omgeving waar kinderen vaak vertoeven, vanwege milieu- en gezondheidsredenen, het gebruik van pesticiden te verhinderen, zodat die kinderen, en iedereen eigenlijk in Vlaanderen, zich in een gezonde leefomgeving kan begeven.

Minister, ik dring er dus nogmaals op aan om wel degelijk wetgeving te voorzien, want het verleden heeft aangetoond dat het Pesticidedecreet, dat indertijd is uitgevaardigd en ook eerst uitging van vrijwilligheid, eigenlijk niet heel veel opgeleverd heeft. Het is maar kracht van wet geworden, en ook effectief gebleken, als er dwingende wetgeving aan verbonden was. Minister, ik roep dus nogmaals op om dwingende wetgeving op te maken, zodat het gebruik van pesticiden in die kwetsbare zones waar kinderen en mensen zich begeven, uitgefaseerd kan worden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het beleid inzake luchtkwaliteit
– 53 (2022-2023)**

Voorzitter: de heer Bruno Tobback

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Uit een Brits onderzoek werd duidelijk dat longkankers niet enkel door opgestapelde mutaties in de genetische code veroorzaakt worden, maar dat er een tweede stap nodig is na de opeenstapeling van mutaties, namelijk een ontstekingsreactie die ervoor zorgt dat die de gemuteerde cellen als het ware geactiveerd worden. Dat is heel ingewikkeld, maar het komt er eigenlijk op neer dat deze ontstekingsreacties veroorzaakt worden door het inademen van fijnstofdeeltjes. Dit type van fijnstofdeeltjes wordt in Vlaanderen hoofdzakelijk veroorzaakt of uitgestoten door huishoudens, transport en industrie. Dat fijnstof vooral voor de ontsteking zorgt en niet voor de mutatie betekent dat chronische blootstelling aan fijnstof anders ongevaarlijke mutaties tot kankercellen laat ontwikkelen. Dat is een belangrijk inzicht dat toch wel voor de nodige urgentie zou moeten zorgen.

De resultaten van het onderzoek tonen nog maar eens aan dat de gezondheid van het klimaat, en meer bepaald de luchtkwaliteit in dit geval, en de gezondheid van mensen nauw verbonden zijn. Dat zou het beleid tot urgentie en tot het nemen van acties moeten aanzetten.

Milieuorganisatie Greenpeace spande vijf jaar geleden al een zaak aan tegen de Vlaamse overheid omdat de Vlaamse overheid te weinig zou doen om haar inwoners te beschermen tegen ongezonde luchtvervuiling. Wat volgde was een lange juridische strijd. In mei jongstleden oordeelde de rechter dat de Vlaamse overheid dwangsommen moet

betalen voor het niet naleven van de Europese regelgeving inzake luchtkwaliteit. Greenpeace lanceerde zeer recent het Fonds Gezonde Lucht, dat lokale projecten zal steunen voor een betere luchtkwaliteit en een gezonde leefomgeving. Het fonds wordt gespekt met de dwangsommen van de Vlaamse overheid.

Het Vlaams luchtbeleidsplan 2030 werkt op verschillende fronten: houtverbranding, transport, industrie en energie en landbouw. Minister, in antwoord op een vraag om uitleg gaf u aan dat u bij de collega's verantwoordelijk voor de verschillende beleidsdomeinen nog moest opvragen wat er uit de bus zou komen om op die verschillende beleidsdomeinen werk te maken van een lagere uitstoot. U hebt dat al een paar keren herhaald en u zou in overleg gaan met de verschillende administraties om de verschillende insteken van de collega's en de adviesraden te verwerken.

U gaf ook in het antwoord op een schriftelijk vraag aan dat u niet beschikt over de beoordeling van de luchtkwaliteit van het afgelopen jaar 2021. De Vlaamse Milieu-maatschappij (VMM) zou geactualiseerde luchtindicatoren, met onder andere de berekeningen van de blootstelling aan stikstofdioxide (NO₂) en fijnstof in 2021, in het najaar van 2022 publiceren op de website.

Minister, u verstuurde in april 2021 ook een brief naar de Europese commissaris bevoegd voor het milieu, de oceanen en de visserij als antwoord van het Vlaams Gewest op het met redenen omkleed advies. Daarin verzoekt u in een paginalange argumentatie om de inbreukprocedure wegens de veronderstelde niet-naleving van artikel 3 in de luchtkwaliteitszone van de Antwerpse agglomeratie op te schorten. Dit omdat volgens u pas in 2024 beoordeeld zal kunnen worden of de maatregelen uit het Vlaams luchtbeleidsplan 2030 passend waren.

Minister, ik heb vragen naar aanleiding van al die verschillende elementen die betrekking hebben tot het luchtbeleid.

Hoever staat u met de aangekondigde vierjaarlijkse evaluatie van het luchtbeleidsplan die dit najaar afgerond zou moeten zijn? Tegen wanneer kan het eindresultaat verwacht worden?

Op welke manier verloopt de samenwerking met de ministers en de verantwoordelijken van de verschillende beleidsdomeinen die mee instaan voor de uitstoot van fijnstof? Kan er bijkomend beleid verwacht worden?

Hoever staat u met het verwerken van de extra maatregelen van uw collega-ministers en adviesraden? Over welke maatregelen gaat het?

Hebt u al antwoord van de Europese commissaris ontvangen, een reactie op de aankondiging van een mogelijke ingebrekestelling? Op welke manier bent u het advies van de commissie aan het implementeren in het beleid?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Mijn administratie is volop bezig met de vierjaarlijkse evaluatie. Voor alle duidelijkheid, vier jaar na 2019, het jaar waarin het luchtbeleidsplan werd goedgekeurd, is 2023. De VMM werkt tegen eind dit jaar een eerste ontwerp uit. Begin volgend jaar zullen hierover de politieke besprekingen volgen.

Er lopen momenteel verschillende parallelle sporen: emissieprognoses afgestemd op de energie- en klimaatprognoses, nieuwe prognoses van de luchtkwaliteit en de actualisatie van de maatregelen. Hierbij wordt nauw samengewerkt tussen de administraties, zowel wat betreft de prognoses als het bekijken van mogelijke aanvullende maatregelen. Ik kan natuurlijk nog niet vooruitlopen op deze procedure. Zoals aangegeven, lopen de verschillende analyses nog volop en zal het eerste resultaat op ambtelijk niveau eind dit jaar beschikbaar zijn.

Er is nog geen antwoord van de commissie gekomen op de brief die ik in april 2021 aan de commissie gestuurd heb. Op de website van de VMM is de situatie van 2021 ondertussen gepubliceerd. Net zoals in 2020 worden er geen overschrijdingen van de NO₂-grenswaarde gemeten. Er worden wel nog beperkt overschrijdingen van de Europese jaargrenswaarde gemodelleerd langs de ringwegen rond Antwerpen en Gent en ook soms langs drukke binnenstedelijke verkeersaders. Begin 2023, na de evaluatie van het luchtbeleidsplan, gaan we kijken welke bijkomende maatregelen we kunnen nemen om tegemoet te komen aan de bezorgdheden van de Europese Commissie, maar vooral wat we nog verder moeten doen.

We gaan ook bijkomende maatregelen nemen tegen emissiefraude. Een voorstel hierover zal ook voor het einde van dit jaar worden gedaan. We gaan ook lokale besturen bijstaan in de opmaak van een lokaal luchtbeleidsplan en veel fijnmaziger meten.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik heb hierbij nog twee vragen. De Vlaamse Regering heeft voor 850.000 euro dwangsommen betaald door de rechtszaak van Greenpeace. Greenpeace heeft dat bedrag volledig ontvangen. Ze heeft daar een fonds mee opgericht. Greenpeace heeft al laten weten dat ze opnieuw een deurwaarder stuurt naar de Vlaamse Regering omdat het dat addendum dat opgemaakt is, onvoldoende acht. Wat is uw reactie daarop? Is het niet zinvoller om sneller vaart te maken van een aanscherping van het luchtbeleidsplan dan te moeten wachten op nog maar eens dwangsommen? Gisteren lazen we met z'n allen in de krant dat er negen burgers naar de rechtbank trekken. Die eisen dat de Vlaamse luchtkwaliteitsnormen afgestemd worden op de gezondheidsnormen van de Wereldgezondheidsorganisatie (WGO). Wanneer zult u die stap zetten?

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, zoals de collega al aangaf: 49 procent van dat fijnstof komt uit de huishoudens, waarvan 85,51 procent door houtverbranding. Ik neem aan dat die cijfers geverifieerd kunnen worden. Hoe kunt u dat dan in evenwicht brengen met de energieprestatiecertificaten (EPC's) waar u toch zeer fel op inzet? De luchtcirculatie in huizen telt mee voor een EPC. Door het aantrekken van verse lucht van buiten brengen ze natuurlijk veel fijnstof binnen in de woningen. Hoe gaat u dat met elkaar in verband brengen? Wat gaat u daartegen doen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega Schauvliege, we hebben inderdaad ook gezien dat men naar het middel van de deurwaarder gegrepen heeft. Wij gaan sowieso vragen om in overleg te gaan. Dat is beter. Ook met ClientEarth gaan we in overleg. De luchtkwaliteitsnormen zijn ook Europees bepaald. Het is ook de Europese Commissie die de waarde van de WGO moet omzetten, maar wij zullen hun vragen om te gaan overleggen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, zorgen voor propere lucht is zorgen voor de gezondheid van de Vlaming. Ik ben heel tevreden dat u aankondigt om in overleg te gaan met de verschillende organisaties, want we moeten echt wel zorgen voor een gezonde luchtkwaliteit. Want als we dat niet doen, is zeker de kwetsbare Vlaming de pineut. Zonder actie zou die dubbel gestraft worden, niet alleen met een slechte gezondheid, maar dan moet er ook nog betaald worden. Dat kunnen we missen als kiespijn. Minister, ga dus zo snel mogelijk aan tafel. Zorg dat het luchtbeleid verstrengd wordt en afgestemd wordt op de gezondheidsnormen, zodanig dat we voor iedere Vlaming een gezonde leefomgeving kunnen garanderen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de dagvaarding van de Vlaamse overheid door de milieubeweging wegens het falende mestbeleid
– 405 (2022-2023)**

Voorzitter: de heer Bruno Tobback

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Volgens de bindende Nitraatrichtlijn mag er niet meer dan 50 milligram nitraat per liter aanwezig zijn in het oppervlaktewater in heel Vlaanderen. Die drempel wordt volgens de jongste rapportering op 31 procent van de meetpunten overschreden. De toestand is de jongste jaren bovendien verslechterd. De slechte waterkwaliteit door bemesting leidt er ook toe dat de doelstellingen van de Europese kaderrichtlijn Water niet worden gehaald. Deze richtlijn eist dat alle 195 Vlaamse waterlichamen tegen 2027 in goede staat zijn. Momenteel is dat voor 1 oppervlaktewaterlichaam het geval. In het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 wordt voor nog geen 10 procent van de Vlaamse waterlopen, 15 van 195, een goede waterkwaliteit vooropgesteld tegen 2027. Hoe dichterbij deze deadline nadert zonder een substantiële verbetering te boeken, hoe groter de juridische consequenties kunnen zijn voor Vlaanderen. Naast de stikstofcrisis dreigt er op die manier een watercrisis met bijbehorende vergunningenstop.

Het Mestrapport 2021 stelde in december de zaken op scherp: “Een betere naleving van de mestwetgeving, (...) toepassing van de juiste bemestingstechnieken (...) en (...) brongerichte maatregelen zijn nodig om de waterkwaliteit te verbeteren en de Europese doelstellingen te realiseren.” Dat schreef de Vlaamse Landmaatschappij (VLM). De Europese Commissie stelde eerder al vast dat Vlaanderen een van de slechtste leerlingen van de klas is op het vlak van waterkwaliteit.

Minister, u kondigde meermaals aan dat u Mestactieplan (MAP) 6 zou herzien tegen begin 2022, naar het zogenaamde MAP 6+, en dat er nadien een MAP 7 zou volgen. In het advies ‘Maatregelen en instrumenten voor MAP 7’ van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Minaraad) geven adviesraden een insteek voor MAP 7. Er wordt in dat advies gepleit voor een transitie naar grondgebonden landbouw, waarbij veeteelt opnieuw deel uitmaakt van een kringloop met een beperkter aantal dieren en waarbij agro-ecologische principes worden gerespecteerd, zoals het stimuleren van het bodemleven, het sluiten van nutriëntencycli en het verlagen van externe inputs zoals pesticiden en kunstmest. In het advies is er ook sprake van bufferzones van 5 tot 10 meter.

Omdat bijkomende maatregelen uitblijven om de slechte waterkwaliteit ten gevolge van vermesting te verbeteren, stelden Natuurpunt, Bond Beter Leefmilieu (BBL), Dryade, World Wide Fund for Nature (WWF) en Greenpeace de Vlaamse Regering in gebreke. Het is duidelijk dat er een link is met andere beleidsinitiatieven van de Vlaamse Regering, zoals het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) en de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). Via de pers vernemen we dat u een MAP 7-voorstel hebt ingediend bij de Europese Commissie.

Minister, hoe reageert u op de dagvaarding van de milieuorganisaties?

Wat is de stand van zaken met betrekking tot MAP 7?

Welk document hebben jullie ingediend bij Europa? Is het voorstel voldoende, zodat we zowel de Waterrichtlijn als de Nitraatrichtlijn respecteren?

Werd het advies van de Minaraad gevolgd en bevatten de voorstellen: een verstrenging van de bemestingsnormen; een teeltvrije zone als bufferzone van 5 meter, en

bij hellende percelen van 10 meter, langs waterlopen en grachten; een verbod op scheuren op gele en oranje percelen uitgebreid om erosie te voorkomen, zoals ook werd voorgesteld bij de evaluatie van het erosiebeleid; een beperking van de na-jaarbemesting?

Was er overleg met minister Brouns met als doel om de maatregelen in het GLB af te stemmen op de beoogde doelstellingen inzake MAP 7?

Wanneer mogen we dat MAP 7 verwachten, en wat zijn nog precies de struikelblokken?

Het MAP is vooral gericht op het verbeteren van de vervuiling van het oppervlaktewater en vertrekt niet vanuit een integrale en gebiedsgerichte aanpak. Wordt in MAP 7 ook rekening gehouden met andere uitdagingen op het vlak van natuur, lucht, bodem en water? Op welke manier?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: In het voorjaar vroeg ik de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij (SALV) en de Minaraad om adviezen voor het toekomstige mestbeleid. De adviezen zijn door deze instanties gepubliceerd op hun websites. Daarnaast vroeg de VLM aan een aantal academici om vanuit hun expertise inzake landbouw, milieu en natuur een toekomstgerichte visie voor het mestbeleid op papier te zetten. De bundeling van de insteken van deze academici over de toekomstvisie en het synthesesedocument zijn ook recentelijk gepubliceerd op de website van de VLM. De VLM organiseerde daarenboven in maart in elke Vlaamse provincie een dialoogsessie met landbouwers, waarbij ze luisterde naar de knelpunten en kansen van het mestbeleid die landbouwers elke dag ervaren op het terrein. Ook het eindrapport van de dialoogsessies met landbouwers is beschikbaar op de website van de VLM.

De milieu-, natuur- en landbouworganisaties worden betrokken bij het nieuwe MAP. Ik wil eerst de hoofdlijnen op punt stellen vooraleer verder in overleg te gaan met de middenveldorganisaties. Aangezien het nieuwe MAP een uitvoering is van de Europese Nitraatrichtlijn en de kaderrichtlijn Water was eerst een informele aftoetsing met de Europese Commissie nodig. Er is ook overleg geweest met het Algemeen Boerensyndicaat (ABS), en gisteren ook met Boerenbond.

Ik heb een werktekst met hoofdlijnen voor een MAP voorgelegd aan de Europese Commissie. De Europese Commissie heeft daarover in een brief nog bijkomende vragen gesteld. Daarbij werd zelfs aangegeven dat de voorgestelde maatregelen nog verder moeten worden aangescherpt. Tevens benadrukt de Europese Commissie dat ook de onderliggende problemen voor de gebrekkige waterkwaliteit in het agrarisch gebied moeten worden aangepakt. In de brief wordt benadrukt dat bijkomende maatregelen noodzakelijk zijn om de veestapel in te perken, boven op deze waarin wordt voorzien in de PAS. Op basis van deze input werk ik dus verder aan de teksten.

In het nieuwe MAP zullen ook effectieve maatregelen worden opgenomen die de waterkwaliteit verbeteren – natuurlijk, want daarvoor doen we het –, maar die ook bijdragen aan onder andere biodiversiteit, luchtkwaliteit, bodemkwaliteit, klimaat en erosie. Ook een adequate handhaving stel ik voorop en wil ik versterken. Alle zaken die de mestwetgeving nodeloos complex maken voor de landbouwers, wil ik weren. Deze regelgeving moet hoe dan ook eenvoudiger zijn. Ik denk dat dat in ieders belang is.

Er werd gevraagd hoe ik reageer op de dagvaarding van de milieuorganisaties. Aangezien dit het voorwerp is van een gerechtelijke procedure, onthoud ik mij op dit moment van alle commentaar. De zaak wordt op 5 mei 2023 gepleit. We zullen dus zien na de pleidooien en de uitspraak.

Zoals aangehaald worden de teksten thans gefinaliseerd, rekening houdend met de opmerkingen van de Europese Commissie. Ik ben het ermee eens dat het plan deze keer tot effectieve resultaten moet leiden, zodat we eindelijk ook de waterkwaliteitsnormen zoals bepaald in de Nitraatrichtlijn en de kaderrichtlijn Water kunnen behalen. Uit de mestrappen blijkt immers dat de maatregelen uit MAP 6 daarvoor onvoldoende waren.

Dan was er de vraag of het advies van de Minaraad werd gevolgd. We hebben alle elementen die u daarbij aanhaalde, ook gelezen. We zijn de verstrenging van de bemestingsnormen, de bredere teeltvrije stroken langs waterlopen en grachten, de verscherpte maatregelen op erosiegevoelige percelen en de beperkingen op de najaarbemesting aan het bekijken.

Collega Brouns werkt aan de afronding van het GLB Strategisch Plan. Ik zal met hem nog overleggen om gerichte aanpassingen aan dat plan voor te stellen die afgestemd zijn op de doelen en de noden van het nieuwe MAP. De afstemming tussen dat plan en het strategisch plan lijkt me ook een terechte vraag van de Europese Commissie.

Na het afronden van de tekstvoorstellen zal ik onmiddellijk starten met de politieke besprekingen. Er moet dan ook nog een plan-MER (milieueffectrapport) met openbaar onderzoek worden opgemaakt voor het nieuwe MAP.

De maatregelen die ik wil nemen, zullen naast de waterkwaliteitsdoelstellingen uiteraard ook de doelen qua erosie, bodem, klimaat, natuur en lucht helpen realiseren, zoals ik eerder zei.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, dank u wel voor uw antwoord.

Net voor de zomer kreeg uw collega, minister Brouns, van de Europese Commissie een vernietigend advies over het GLB-voorstel. Ik begrijp nu dat u een voorstel van eerste ontwerp teksten aan Europa hebt overgemaakt en dat daarover ook heel wat opmerkingen zijn gemaakt. Ik begrijp uit uw antwoord echter ook dat, wat die twee adviezen betreft, de voorstellen die minister Brouns heeft gedaan over het GLB en de voorstellen die u doet over het MAP, los van elkaar zijn ingediend, en dat u nu naar aanleiding van de opmerkingen van de Europese Commissie de gesprekken met uw collega zult aanvatten.

U moet weten dat wij ook in de commissie Landbouw al heel veel vragen hebben gesteld. We zullen immers pas tot een betere waterkwaliteit komen in Vlaanderen als er echt serieuze maatregelen worden genomen met betrekking tot mest. Minister, kunt u dus verduidelijken hoe het nu zit met die afstemming tussen het GLB en MAP 7? Dat die ook gebeurt, lijkt mij immers zeer essentieel als we stappen vooruit willen zetten richting een betere waterkwaliteit in Vlaanderen.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, u geeft aan dat de VLM wel heeft gesproken met de landbouwers. U geeft ook aan dat Boerenbond is gecontacteerd. Nu, Boerenbond is geen vertegenwoordiger van de landbouwsector. Dat is gewoon een commerciële organisatie. Gaat u evengoed nog rekening houden met bezwaren die landbouwers bezighouden, en ook met waar ze eventueel innovatie willen toepassen bij het bewerken van het land? Is er een terugkoppeling, en zal men daar ook rekening mee houden? Ik heb begrepen uit wat de collega aangeeft dat de minister van Landbouw een heel ander inzicht heeft dan u wat het geheel betreft. Gaat u de zaak helemaal naar u toe trekken? Hoe zult u te werk gaan bij het opstellen van MAP 7?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (cd&v): Minister, ik wil even tussenkomen wat deze vraagstelling betreft. Ik wil ook verwijzen naar het vorige debat in deze commissie. U hebt gezegd dat u onderhandelde oplossingen de beste weg vindt om tot oplossingen te komen. U hebt ook verwezen naar het feit dat er overleg zou zijn geweest met landbouwers. Er zijn inderdaad een 65-tal landbouwers geselecteerd, op een bepaalde manier, waarmee gesprekken zijn gevoerd. Mij is niet altijd duidelijk hoe men die heeft geselecteerd. Ik heb van een aantal van die landbouwers ook wel gehoord dat ze eigenlijk een beetje teleurgesteld zijn omdat er niet echt een dialoog is geweest. Er was wel wat input, maar hoe die dan is verwerkt, hoe men er verder mee aan de slag is gegaan – de terugkoppeling op dat vlak –, daarover heb ik toch wel wat teleurgestelde reacties gehoord. Ik ben daar een beetje bezorgd over. Ik ben het er helemaal mee eens dat je participatieprojecten kunt doen, omdat dat heel belangrijk is. Wel, dan moet je dat ook volhouden en moet dat op een goede manier gebeuren, ook qua terugkoppeling.

U gaf aan dat er ook met de landbouworganisaties, met ABS en Boerenbond, rond de tafel is gezeten. We hebben echter kunnen lezen dat zij aangeven dat er een actieplan is, dat er overleg met Europa is, maar dat er met hen eigenlijk helemaal niet is samengezeten, terwijl er in het verleden een heel duidelijke structuur was geïnstalleerd, zijnde de Opvolgingscommissie Mestactieplan (OMAP), waar met iedereen, zowel met landbouw- als met natuurorganisaties, rond de tafel werd gezeten en de kans er was om samen zaken te bespreken, eventuele maatregelen te bespreken. Ik heb begrepen dat dat eigenlijk ook is stilgevallen. Als ik de mensen hoor die de afgelopen weken een overleg hebben gehad, dan was dat eigenlijk een informatiemoment, maar was er geen participatie, waren er geen onderhandelingen, werd niet samen bekeken wat eventuele mogelijke oplossingen zijn. Minister, dat verbaast mij een beetje, omdat dat eigenlijk in tegenstelling is met wat u daarstraks toch duidelijk hebt aangegeven, namelijk dat u wel voor overleg en onderhandelingen wilt staan. Bij dezen dus de vraag: op welke manier gaat u alsnog landbouwers, landbouworganisaties, terreinbeherende verenigingen betrekken om daadwerkelijk samen tot een gedragen plan te komen? We weten immers allemaal dat een plan dat niet wordt gedragen, veel moeilijker te realiseren is op het terrein, om resultaten te kunnen boeken.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Bedankt voor de vele tussenkomsten.

De administratie heeft inderdaad die dialoogsessies met die individuele landbouwers georganiseerd. Ik heb mij daar zelf niet mee gemoeid. Dat is iets wat de administratie moet doen. Er is overleg geweest, maar er zal nog veel overleg zijn, denk ik, niet alleen met de landbouworganisaties, maar ook met milieu- en natuurorganisaties. Dit is immers vooral een zaak van milieu, vind ik. Het lijkt mij dan ook evident dat zij ook mee aan tafel zitten en dat zij een even belangrijke stem hebben als de rest. Overleg zal er uiteraard ook met de collega van Landbouw moeten zijn.

Ik heb de historiek van het MAP eens laten opzoeken. U moet dat allemaal ook eens doen. Dat is zeer interessant. De argumenten die ik vandaag hoor om dit niet te doen, kwamen twintig jaar geleden immers ook voor, bij het allereerste MAP. Ik vind het echt hallucinant dat exact die argumenten, dat we de landbouw zouden kapotmaken en zo, twintig jaar geleden ook allemaal naar voren kwamen, met MAP 1. Ik heb dus een heel mooi dossiertje gemaakt, een heel mooie historiek, want als je aan een dossier begint, moet je altijd weten waar je vandaan komt en waar je naartoe wilt gaan. Het is eigenlijk zeer frappant.

Gaan we niks doen? Neen. Die tijd is er helaas ook niet. We hebben die tijd gewoon niet meer. Uiteraard zal er ook overleg moeten zijn met collega Brouns, en het

liefst van al ook afstemming, want inderdaad, het GLB zullen we ook nog samen bespreken. Ik kan alleen maar één ding zeggen: de contacten die ik met Europa heb gehad en de brieven die we van Europa hebben gekregen, waren zeer pittig. Los daarvan wil ik er echter gewoon op wijzen dat er maar één waterlichaam is waarmee het qua kwaliteit goed gaat. Het lijkt me dus geen optie om te beslissen om niks te doen. Ik vind ook dat het nieuwe MAP iets anders moet zijn dan wat men met de voorbije zes mestactieplannen heeft gedaan. Het is ook daarom dat ik weiger om het 'MAP 7' te noemen, dat ik spreek over een 'nieuw MAP', want dat zou voortbouwen zijn op iets wat geen vooruitgang geeft en enkel ook de landbouwers tot razernij brengt. Zij vinden ook dat ze van alles moeten doen en dat er nul resultaat is. Dat is ook de reden geweest waarom ik heb gezegd dat we toch wel een beetje van een blanco blad zouden beginnen. Dat hebben we gedaan. Er zijn weinig alternatieven, denk ik. De uitdaging is gigantisch en we zullen dit moeten doen. Je ziet dat we zes mestactieplannen hebben gehad en dat dat tot heel weinig resultaat heeft geleid. Dit is gecompliceerder geworden. De landbouwer weet eigenlijk totaal niet wat hij nog moet doen. Hij moet eigenlijk bijna een boekhouder zijn om het allemaal goed te snappen. Sta me dan toe te zeggen: "Dit gaan we niet meer doen. We gaan het op een andere manier doen." Daarover zijn er inderdaad diverse contacten, met milieuorganisaties, met landbouworganisaties, met natuurorganisaties. Dit is immers niet alleen een zaak van landbouwers. Dit is een zaak van heel de samenleving. Dit gaat over algemeen belang. Dit gaat over waterkwaliteit voor ons allemaal. Dat is ook de reden waarom ik het veel breder heb gemaakt en ik ook vanuit het oogpunt van het leefmilieu handel. Ik ben immers ook bevoegd voor het leefmilieu. Dan zal het inderdaad in overleg zijn met collega Brouns, die vanuit Landbouw dan natuurlijk zijn argumenten op tafel zal leggen, ook vanuit het GLB. En dan hoop ik inderdaad dat er sowieso afstemming is en dat we vooruit kunnen gaan met het dossier, en dat dat niet tot frustratie leidt, niet alleen bij ons allemaal, maar ook bij de landbouwers, die al jaren aan een stuk van alles moeten doen en geen enkele verbetering zien. Ik denk dat we toch wel moeten gaan voor een effectieve verbetering van onze waterkwaliteit.

Bruno Tobback (Vooruit): Ik heb al die mestactieplannen zelf meegemaakt, vanaf het eerste. *(Opmerkingen van minister Zuhal Demir)*

Ik kan het 'déjà vu'-gevoel dus wel beetje bevestigen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, waar komen we vandaan? Van een zeer slechte toestand. Waar gaan we naartoe? Ik ben het met u eens dat we naar een goede waterkwaliteit moeten gaan in 2027. Ik denk dat die doelstelling wel helder is, en dat een nieuw MAP, of hoe u het ding ook wenst te noemen, mij om het even, moet leiden tot dat resultaat: een goede waterkwaliteit in alle oppervlaktewateren in Vlaanderen. Ik wil u echter ook oproepen om niet alleen dat doel na te streven, maar ook geïntegreerd te werken en ervoor te zorgen dat u tegelijkertijd ook een aantal andere problemen aanpakt. Er zijn immers nog wel uitdagingen: de biodiversiteitsstrategie, de Natuurherstelwet. Alstublieft, laten we dus niet, zoals men in het verleden te veel heeft gedaan, alleen op dat stikstofprobleem en dat mestprobleem focussen. Laten we werken aan een oplossing die ervoor zorgt dat er een goede waterkwaliteit komt, maar tegelijkertijd ook alle andere milieu-uitdagingen meepakt, zodat we echt naar een proper Vlaanderen kunnen evolueren. Als u dat doet, dan kunt u op onze steun rekenen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het onderzoek naar de duurzaamheid van resomatie als alternatieve vorm van lijkbezorging
– 185 (2022-2023)**

Voorzitter: de heer Bruno Tobback

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Minister, mijn vraag gaat over het onderzoek naar de duurzaamheid van resomatie als alternatieve vorm van lijkbezorging. Vorig jaar, op 17 december, keurde de Vlaamse Regering de conceptnota goed met betrekking tot de krijtlijnen en de timing van wijzigingsvoorstellen voor de regelgeving inzake begraafplaatsen en lijkbezorging. Een van de elementen in die conceptnota betreft het gebruik van nieuwe technieken voor lijkbezorging. U weet dat ik al meerdere vragen over die nieuwe mogelijkheden heb gesteld, minister, in schriftelijke vragen zowel aan u als aan uw collega voor Binnenlands Bestuur, Bart Somers.

Het Belgisch Raadgevend Comité voor Bio-ethiek heeft geoordeeld dat resomatie de toetsing met het ethisch kader doorstaat en dat dit een techniek is van lijkbezorging waarbij er geen bezwaren zijn om die in de toekomst toe te laten.

Wat betreft het aspect duurzaamheid vroeg minister Somers advies aan de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO). Uit dat advies blijkt dat resomatie gunstiger is op het vlak van milieu-impact dan crematie of begraven. Het effluent of residu van het resomatieproces voldoet echter voor een aantal parameters niet aan de lozingsnormen in het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning (VLAREM), waardoor lozing in riool- of in oppervlaktewater niet mogelijk is in Vlaanderen zonder voorafgaandelijke zuivering. Volgens de studie van VITO is bijkomend onderzoek dan ook aangewezen. In eerdere schriftelijke vragen die ik hierover stelde, minister, zei u dat de milieu-impact van het resomatieproces inderdaad nog verder onderzocht moet worden met bijvoorbeeld meetgegevens van labo- en piloottesten, en dat u de pistes daarvoor aan het bekijken was.

In juni 2022 heeft er een overleg plaatsgevonden met de Vlaamse bevoegde kabinetten en het Nederlandse kabinet van de minister van Binnenlandse Zaken, aanzien een wetsvoorstel dat resomatie op een vergelijkbare wijze regelt als crematie in Nederland in voorbereiding is, maar ook hier bleken nog milieutechnische aspecten verduidelijkt te moeten worden.

In antwoord op mijn meest recente schriftelijke vraag van deze zomer, op 5 juli, antwoordde u dat door middel van een pilootproject de nodige informatie verkregen kan worden en dat u werk zou maken van een geschikte rubriek in de indexlijst van VLAREM voor alkalische hydrolyse. Dan kan een vergunning aangevraagd worden die bijzondere voorwaarden op maat kan bevatten, onder meer met betrekking tot opvolging van relevante milieutechnische aspecten zoals de lozing van het effluent en hinder of geurhinder.

Aansluitend op dat antwoord van u, minister, heb ik de volgende vragen.

Hoe en wanneer zal een pilootproject voor het oplijsten van de milieutechnische aspecten verbonden aan resomatie worden opgezet?

Op welke manier zult u dat doen, en welke organisaties zullen daarbij betrokken worden?

In welke mate wordt de in het buitenland opgebouwde expertise daarbij ingezet of betrokken?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Aangezien data en informatie over de milieutechnische aspecten van dit proces schaars en onvoldoende representatief blijken om op basis hiervan een set van sectorale vergunningsvoorwaarden vast te leggen in VLAREM, zal ik in eerste instantie werk maken van een geschikte rubriek in de indelingslijst van VLAREM voor alkalische hydrolyse. Hiervoor zullen alle betrokkenen geconsulteerd worden. Vervolgens kan dan een vergunning voor een pilootproject worden aangevraagd met bijzondere voorwaarden op maat, onder meer met betrekking tot opvolging van relevante milieutechnische aspecten zoals de lozing van het effluent en geurhinder. Het behoort niet tot de opdrachten van mijn administratie om een dergelijk pilootproject op te starten. Hiervoor wordt het initiatief bij de betrokken sector gelegd. Uiteraard worden de relevante adviesverlenende instanties nauw betrokken bij de vergunningsprocedure en het vooroverleg dat daarmee gepaard gaat. Op basis van de informatie van operationele installaties kunnen dan in een later stadium ook sectorale milieuvoorwaarden worden opgenomen in VLAREM.

Nu is de eerste stap dus om hiervoor een geschikte rubriek te vinden in de indelingslijst, zodat het kan worden meegenomen in een volgende VLAREM. Van zodra die definitief is goedgekeurd kunnen exploitanten een aanvraag indienen voor een operationele installatie in het kader van een pilootproject.

De in het buitenland opgebouwde expertise blijkt erg beperkt. Indien relevante informatie van operationele installaties beschikbaar is in het buitenland, wordt deze natuurlijk meegenomen bij de beoordeling van de milieutechnische aspecten.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Bedankt voor uw antwoorden, minister. Er moet dus eerst werk gemaakt worden van een geschikte rubriek in VLAREM, en dan zal de betrokken sector van de uitvaartvoorzieningen een pilootproject kunnen organiseren, waarna dan een aantal conclusies getrokken kunnen worden.

Ik denk dat u mijn bijkomende vraag al voelt aankomen, minister. Hebt u enig zicht op de timing daarvan?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Zoals ik heb meegegeven is het de bedoeling dat we de geschikte rubriek meenemen in de volgende VLAREM-trein. De timing is mij nog onbekend, dat weet ik nog niet.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Dan kan ik niet anders dan dat afwachten, en op geregelde tijdstippen opnieuw vragen stellen, minister. Dat zal ik dan doen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de nieuwe regelgeving over mobiele zorgwoningen – 310 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Bruno Tobback

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Minister, tot vorig jaar – vóór 16 augustus 2021, dat weet u natuurlijk – kon een zorgwoning enkel gecreëerd worden binnen het volume

van de bestaande woning. Maar niet in elke woning is dat mogelijk of wenselijk, omdat de ruimte er niet is of omdat de zorgsituatie ineens acuut is. Ik heb over het thema een conceptnota ingediend, minister, enkele jaren geleden. Daarin stelde ik voor om het plaatsen van een tijdelijke zorgwoning nabij de hoofdwoning gemakkelijker mogelijk te maken, namelijk enkel via een melding. Er zijn daarover ook hoorzittingen doorgegaan in deze commissie.

U hebt werk gemaakt van een decreet, minister, namelijk het decreet van 18 juni 2021 tot wijziging van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO). Daarmee werd het mogelijk om een zorgwoning te creëren in een afzonderlijke unit in de tuin of in een bestaand bijgebouw. Dit voor een termijn van maximaal drie jaar, eenmalig verlengbaar met drie jaar. Als aan een aantal voorwaarden voldaan is, zoals een maximale oppervlakte, volstaat hiervoor een melding en is er geen omgevingsvergunning nodig.

Het is echter zo dat provinciale en lokale besturen, op basis van artikel 4.2.5 van de VCRO, meldingsplichtige handelingen toch vergunningsplichtig kunnen maken. Zo maakten Aalter en Knesselare een verordening die stelt dat alle handelingen die enkel meldingsplichtig zijn krachtens de Vlaamse decreetgeving, toch onderhevig zijn aan het bekomen van een omgevingsvergunning. Gevolg is dat het doel van de regelgeving met betrekking tot een tijdelijke mobiele zorgwoning eigenlijk zijn effect dreigt te verliezen, namelijk eenvoudig en snel kunnen reageren op een, soms acute, zorgvraag. Ik kreeg daarover al vragen.

Voor inwoners van die gemeenten is het dus veel moeilijker om een tijdelijke zorgwoning in de tuin te plaatsen. Dat is uiteraard jammer, want met de meldingsplicht hadden we er net voor gezorgd dat er meer mogelijkheden werden gecreëerd om op relatief korte termijn een antwoord te kunnen bieden op zorgsituaties waarbij van heel nabij en door mensen die heel dichtbij de zorgbehoevende staan, zorg kan worden verleend. Dat concept was en is, neem ik aan, heel breed gedragen.

Wat betreft de plaatsing van de tijdelijke zorgwoning bepaalt het decreet dat de tijdelijke, verplaatsbare constructie volledig wordt geplaatst binnen een straal van 30 meter van de hoofdwooneenheid op hetzelfde perceel als de hoofdwooneenheid of op een perceel dat onmiddellijk paalt aan het perceel van de hoofdwooneenheid. Anderzijds stelt het decreet ook dat de eigendom, of ten minste de blote eigendom, op enerzijds de hoofdwooneenheid en anderzijds de ondergeschikte wooneenheid of de grond waarop die ondergeschikte wooneenheid tijdelijk wordt geplaatst, berust bij dezelfde titularis of titularissen. Het kan natuurlijk zijn dat men een tijdelijke zorgwoning wil plaatsen op een perceel dat paalt aan het perceel van de hoofdwooneenheid, maar dat de eigenaar van de hoofdwooneenheid en het aanpalende perceel niet dezelfde is. Het is dus niet mogelijk voor burens om een zorgrelatie op te nemen waarbij elks op het eigen perceel blijft wonen maar de zorgbehoevende bijvoorbeeld wel intrek neemt in een kleinere, makkelijker te onderhouden zorgwoning in de tuin, op minder dan 30 meter van de hoofdwoning van de buur.

Minister, ik heb over het thema van die tijdelijke mobiele zorgwoningen volgende vragen.

Hoe wordt de regelgeving met betrekking tot het plaatsen van een tijdelijke mobiele zorgwoning nabij de hoofdwoning een jaar na het van kracht worden van deze mogelijkheid, geëvalueerd?

Is er een formele evaluatie gepland? Zo ja, hoe zal die gebeuren?

Hoe staat u tegenover lokale verordeningen die de meldingsplicht voor het creëren van een zorgwoning in de tuin veranderen in een vergunningsplicht? Het gaat over een tijdelijke mobiele zorgwoning of een tijdelijke zorgwoning.

Acht u het aangewezen om de regelgeving aan te passen in die zin dat een tijdelijke zorgwoning ook op een aanpalend perceel van een andere eigenaar mag worden geplaatst, indien de afstandsregels kunnen worden behouden?

In hoeverre werden problemen of onduidelijkheden met betrekking tot de huidige regelgevingesignaleerd? Blijkt daaruit de noodzaak aan aanpassingen of verduidelijkingen van de regelgeving?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega, een formele evaluatie van de regelgeving is nog niet gepland, maar ik ben wel van plan om aan de administratie te vragen om dat te doen.

Vandaag staat in het decreet ingeschreven dat gemeenten en provincies kunnen beslissen om werken die vrijgesteld zijn van vergunning, toch weer vergunnings- of meldingsplichtig te maken. Ik vind dit, algemeen beschouwd, geen goede regelgeving. Dit zorgt voor verwarring bij de burger en voor ongelijkheid. Het is ook heel moeilijk zo om regelgeving correct te communiceren.

Daarom heb ik voorgesteld aan de Vlaamse Regering om die mogelijkheid te schrappen uit de regelgeving. In de conceptnota tot aanpassing van de omgevingsvergunning is dat opgenomen. Eerstdaags zal ik een voorontwerp van decreet voorleggen aan de Vlaamse Regering om een aantal technische aanpassingen aan de VCRO te doen, en daar zal ook dit euvel verholpen worden. Ik hoop dat de gemeenten hier niet op wachten en zelf beslissen om hun verordeningen op dit punt aan te passen.

Het lijkt me geen goed idee om de mogelijkheid te creëren dat een zorgwoning geplaatst kan worden op een aanpalend perceel dat niet van dezelfde eigenaar is als de hoofdwoning. We hebben dat samen in het decreet ingeschreven als randvoorwaarde om twee redenen, namelijk om te garanderen dat er een zorgrelatie bestaat tussen de hoofdwoning en de zorgunit en om te vermijden dat de zorgunit gemakkelijk tot een op zichzelf staande woning zou kunnen verworden, wat nooit de bedoeling was.

Op het federale niveau blijft men terughoudend ten opzichte van de mogelijkheden voor zorgwonen. Zo koppelt de FOD Binnenlandse Zaken tal van voorwaarden aan het zorgwonen. In de praktijk leidt dit tot veel vragen. Mijn administratie bespreekt deze elementen bij elk overleg dat zij hebben met de FOD, maar tot op heden blijft men daar wantrouwig.

Verder komen er veel vragen over de tijdelijkheid. Na het verstrijken van de periode van twee keer drie jaar moet men immers een omgevingsvergunning aanvragen als men de zorgwoning wil laten staan. Veel gemeenten staan hier nog steeds weigerachtig tegenover uit vrees dat het om een volwaardige tweede woning zou gaan, wat ik natuurlijk begrijp.

U ziet, Vlaanderen heeft een kader, maar het zijn vaak de lokale besturen die mee moeten doen om hier duidelijkheid in te verschaffen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Via het decreet werd een goede bijkomende mogelijkheid gecreëerd, minister, om heel dichtbij zorg op te nemen voor een naaste. Dat is een goede zaak.

Er leven op het terrein inderdaad nogal wat vragen. We moeten proberen om daar een antwoord op te geven. Daarom is het goed dat u een evaluatie zult vragen. We kunnen dan bekijken welke vragen er komen en op welke manier er een antwoord op kan worden gegeven.

Met betrekking tot de vergunningsplicht wil ik me niet in het algemeen uitspreken. Ik ben geen specialist in ruimtelijke ordening. Maar als ik kijk naar de mogelijkheid van een melding voor zorgwonen, dan moet ik zeggen dat ik het heel spijtig vind dat gemeenten daar toch nog individueel een vergunningsplicht voor opleggen. Dat gaat totaal voorbij aan de mogelijkheid die wij wilden creëren om kort op de bal te spelen. Stel je voor dat iemand van je ouders in het ziekenhuis belandt en niet meer terug naar huis kan. Je wilt daar een oplossing voor hebben. Je zou dat kunnen organiseren op die manier in plaats van naar een woonzorgcentrum te gaan, maar dan moeten we kort op de bal kunnen spelen en dan moet een tijdelijke zorgwoning op heel korte tijd geplaatst kunnen worden. Als we een vergunningsplicht laten invoeren door de gemeenten, mist dat zijn effect.

Wat betreft, minister, de tijdelijkheid van twee keer drie jaar: daarover hoor ik ook heel veel vragen. Wat voor veel mensen niet duidelijk is, is dat je – ook na die twee keer drie jaar – een omgevingsvergunning kunt aanvragen. Er wordt heel vaak gedacht, ook door de bedrijven die ze plaatsen, dat er dan geen enkele mogelijkheid meer is en dat de zorgwoning verwijderd moet worden. Er is nood om dat te verduidelijken. Ik wil u vragen om, als daarover communicatie zou zijn of als er vragen zouden komen, dit te verduidelijken.

De voorzitter: Mevrouw De Coninck heeft het woord.

Inez De Coninck (N-VA): Collega's, minister, ik volg de commissie door omstandigheden van thuis uit. Ik wil namens onze fractie even kort tussenkomen. Ik wil collega Schryvers danken om haar vraag te stellen over het mobiel zorgwonen en de meldingsplicht die wij hebben ingevoerd. In het begin was ik sceptisch, maar het is een goede zaak dat we dit mogelijk hebben gemaakt. Het komt tegemoet aan een vraag die leeft op het terrein en in onze maatschappij.

Ik heb geen bijkomende vragen, maar ik ben tevreden met het antwoord van de minister dat ze het geen goede zaak vindt om die toch vergunningsplichtig te maken, zoals die paar gemeentebesturen hebben gedaan. Ik ben tevreden dat de minister zal bekijken om deze mogelijkheid eventueel te schrappen. Collega Schryvers onderschrijft dit eigenlijk in haar repliek en ik wou even meegeven dat ik dit ten volle ondersteun. Ondanks het feit dat we in deze commissie en in dit parlement meestal voorstander zijn van de lokale autonomie, denk ik dat we hier met het vergunningsplichtig maken door de lokale besturen, het voordeel en de maatschappelijke nood om die mobiele zorgwoningen op korte termijn te kunnen invoeren, teniet doen.

Bruno Tobback (Vooruit): Als er geen verdere tussenkomsten zijn wil ik ook zelf aansluiten.

Minister, het is een eigenaardige volgorde van werken om te zeggen dat jullie nu al zeer snel die bevoegdheid van gemeenten schrappen en daarna gaan evalueren. Voor wat er nu gebeurt heb ik gewaarschuwd bij de bespreking, los van wat men denkt over de zin en de mogelijkheden van zorgwoningen. Het is nogal contradictoisch om aan gemeentebesturen de bevoegdheid te geven van ruimtelijke ordening en daaromtrent een globale planning uit te bouwen, om dan vanop Vlaams niveau te zeggen dat jullie ad hoc en om de zoveel keer een uitzondering bieden waarbij een melding volstaat en de lokale besturen daar eigenlijk niets maar over te zeggen hebben. Het was nogal voorspelbaar dat dit op sommige plaatsen vloekt met plannen die gemeenten maken, waarvan we vragen dat ze ze maken, en met de bevoegdheid die ze hebben, waarvan we vragen dat ze ze uitoefenen. Ik vind die houding een beetje tegenstrijdig.

Ik weet niet hoeveel zorgwoningen er zijn. Ik weet niet hoeveel er problematisch zijn. Ik weet niet hoeveel discussie het oplevert, bijvoorbeeld met burens of met eigenaars dan wel of er conflicten zijn vanwege oneigenlijk gebruik. Ik denk dat het nuttiger zou zijn om eerst te evalueren en dan te zeggen dat de gemeenten

fout zijn als ze strenger willen zijn of beter toezicht willen houden. Want met alle sympathie, collega Schryvers, twee keer drie jaar en er dan vooral bijzeggen dat je dan een vergunning kunt aanvragen, is zoveel als zeggen dat het voor altijd is. U hebt hier met heel veel vuur 'het moet maar meldingsplichtig zijn want het is tijdelijk en we beperken het tot twee keer drie jaar, maar u moet er wel absoluut zeker en vast bijzeggen dat ze daarna een omgevingsvergunning kunnen aanvragen' verdedigd. Dat is zoveel als zeggen: 'U kunt gerust zijn, het is voor altijd.'

Het bestuur moet daar consequent in zijn. Het is niet de bedoeling dat die dingen voor altijd zijn. Het is niet de bedoeling dat die een omgevingsvergunning krijgen. Het is niet de bedoeling dat dit allemaal tiny houses worden in de tuin van de burens. We moeten eerst de evaluatie afwachten, minister. Dat is mijn oproep. Ik ben niet tegen zorgwoningen, maar ik ben wel voor een consequent beleid van ruimtelijke ordening en een serieuze houding naar lokale besturen toe. Evalueer eerst en pas dan de regels aan.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Over de bijvraag van collega Schryvers: er is een Q&A op de website van het Departement Omgeving. Daar worden alle vragen gebundeld en beantwoord.

De vergunningsplicht die gemeenten invoeren, gaat inderdaad voorbij aan de bedoeling van de decreetgever. We gaan sowieso een evaluatie maken, collega Tobback. Ik zal de volgorde wat we wanneer gaan doen, bekijken.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Voor mij is het belangrijkste altijd: wat is de doelstelling van het decreet? Wat willen we ermee bereiken en behalen we die doelstelling? Wordt ze gerealiseerd?

Collega Tobback, u gaat wel heel kort door de bocht om mijn woorden te interpreteren. Ik heb nooit ergens, niet bij de behandeling van de conceptnota, niet bij de behandeling van het decreet, gezegd dat het moet gaan over definitieve zorgwoningen. Het gaat altijd over een tijdelijkheid. Maar als mensen een vraag stellen – en de minister zal dat beamen vanuit de vragen die zij krijgt – dan gaat dat over mensen die zich afvragen wat er gebeurt als die zorgrelatie langer dan die twee keer drie jaar duurt. Moeten mensen de zorgwoning dan afbreken? Moet ze dan verwijderd worden? Of is er voor de eventuele langere duur van de zorgrelatie een verlenging mogelijk? Daarover gaat het. Het gaat nooit over een definitief gebouw dat buiten de zorgrelatie zou blijven bestaan. Ik erken dat dat gehandhaafd moet worden. Die problematiek hebben we altijd erkend. Maar u hebt me nooit horen zeggen dat het over iets definitiefs gaat. Het gaat altijd over iets tijdelijks, gekoppeld aan de duur van de zorgrelatie.

Met betrekking tot de vergunningsplicht die eventueel wordt opgelegd, denk ik dat we altijd moeten zien wat de redenen zijn waarom we iets enkel meldingsplichtig maken. Voor verschillende zaken zijn de redenen soms anders. Het gaat er soms over dat het geen ingrijpende werken zijn, soms – zoals in dezen – omdat mensen snel moeten kunnen handelen en moeten kunnen inspelen op een acute situatie. Je moet kort op de bal kunnen spelen, wanneer er zich ineens een zorgnood voordoet. En dat is een belangrijk onderscheid dat moet worden gemaakt. Als je dat onderuit haalt, dat mensen kort op de bal kunnen spelen en op korte termijn reageren en een tijdelijke zorgwoning kunnen laten plaatsen, dan haal je natuurlijk de zorg opnemen voor bijvoorbeeld een ongeval onderuit. Dat is toch een belangrijk argument ter zake.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de campagne 'Wij liggen er wakker van'
– 341 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Bruno Tobback

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Onder leiding van Bond Beter Leefmilieu (BBL) hebben verschillende actiegroepen uit de Vlaamse Rand samen de campagne 'Wij liggen er wakker van' opgezet. Met die campagne roepen BBL en de actiegroepen de Vlaamse Regering op om zelf het heft in handen te nemen bij het aanpakken van de lawaaihinder en milieuverontreiniging veroorzaakt door het vliegverkeer op Brussels Airport. De huidige milieuvergunning van de luchthaven loopt immers af in juli 2024 en knopen over de voorwaarden voor een nieuwe vergunning moeten volgend jaar worden doorgeslagen. BBL en de actiegroepen vragen dat de nieuwe vergunning niet alleen de gezondheid en leefkwaliteit van de omwonenden beschermt, maar Brussels Airport ook bindende doelstellingen en maatregelen oplegt om het vliegverkeer CO₂-neutraal te maken.

Meer en meer komen we te weten wat de impact is van vliegtuiglawaai op de gezondheid van de omwonenden. Zo rapporteert de Wereldgezondheidsorganisatie (WGO) een toename van slapeloosheid, stress, depressie, bloeddrukproblemen, hartinfarcten en hersentromboses bij omwonenden. Bij Brussels Airport gaat het op basis van de geluidskaarten om 215.000 omwonenden die bijvoorbeeld 25 procent meer risico lopen op hart- en vaatziekten. Ook op het vlak van CO₂-uitstoot en van de uitstoot van stikstofoxiden (NO_x) scoort Brussels Airport slecht. Zo staat het vliegverkeer op Brussels Airport op jaarbasis in voor ongeveer 2,9 miljoen ton CO₂-uitstoot. Dat is evenveel als de volledige stad Antwerpen. Verder is er een grote uitstoot van NO_x, 15.700 ton. Het is dus logisch dat BBL en de omwonenden voorstellen doen om de impact op hun gezondheid en het leefmilieu te beperken.

In de campagne focust men op vier concrete voorstellen om Brussels Airport om te vormen naar een luchthaven van de toekomst. Het gaat om een verbod op nachtvluchten, het plafonneren van het totale aantal vliegbewegingen, het invoeren van een lage-emissiezone (LEZ) in de lucht en het invoeren van geluids- en overvlucht-frequentienormen. De LEZ moet ervoor zorgen dat er op termijn enkel nog geluidsarme en CO₂-neutrale vliegtuigen kunnen landen op de luchthaven. De geluids- en overvluchtfrequentienormen moeten voor minder geluidshinder op de grond zorgen. Daarbij wordt ook gevraagd om een vergunning met een looptijd van maximaal tien jaar toe te kennen, met een duidelijke en ambitieuze tijdslijn voor het terugdringen van de milieu-impact. Zo kan de overheid in 2034 de tegen dan nieuwe beleidsinzichten en beleidsdoelstellingen vertalen in nieuwe vergunningsvoorwaarden.

De campagneleiders benadrukken dat die voorstellen niet hoeven te leiden tot minder werkgelegenheid of een slechtere bereikbaarheid van België. Brussels Airport moet zich klaarmaken om een luchthaven van de toekomst te worden, waar het niet enkel gaat om groei in het aantal vluchten of passagiers, maar waar per vliegbeweging een hogere toegevoegde waarde wordt gezocht. Dat is de inhoud van de campagne en daar mikken de campagnevoerders op.

Het is voor de eerste keer dat de verschillende lokale actiegroepen zich verenigen en samen een campagne opzetten en beleidsvoorstellen formuleren. Gelet op de gevoeligheid van dat dossier, dat al jarenlang bezig is, en de soms tegengestelde belangen van de actiegroepen is het een belangrijk signaal dat ze elkaar nu hebben gevonden. In plaats van te pleiten voor het verleggen van de hinder komen ze nu

gezamenlijk op vanuit een streven om de totale hinder te verminderen. Mijn vragen aan u gaan daarover, minister.

Hoever staat u met de uitwerking van de nieuwe voorwaarden van Brussels Airport?

Hoe staat u tegenover de vier concrete voorstellen? Die zijn niet zo nieuw, want ook de vorige rapporten en de ombudsman hebben gevraagd om op die vlakken ingrepen te doen.

Hoe staat u tegenover het plafonneren van het aantal vliegbewegingen?

Hoe ziet u de evolutie van de luchthaven rekening houdende met de gezondheidsrisico's en de leefkwaliteitsproblemen voor de omwonenden?

Hoe zult u de verduurzaming van de luchthaven op het vlak van het klimaat opnemen in de vergunning voor de luchthaven?

Bent u het ermee eens dat voor een grote vervuiler als Brussels Airport en voor een sector die nog moet starten met de omslag naar CO₂-neutraliteit, enkel een vergunning met een looptijd van tien jaar te verantwoorden is?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: In het kader van de aanvraag tot hernieuwing van de omgevingsvergunning van de luchthaven Brussel wordt momenteel een project-MER (milieueffectrapport) voorbereid. Hierin wordt een beoordeling uitgevoerd van de globale milieu-impact van de luchthaven. Op basis van de resultaten van dit project-MER zal worden bekeken welke concrete milderende maatregelen of voorwaarden in de nieuwe omgevingsvergunning verankerd moeten worden. Ik kan hier niet op vooruitlopen, te meer omdat er in deze fase nog geen concrete vergunningsaanvraag werd ingediend en het project-MER nog in opmaak is. De huidige vergunning loopt immers nog tot juli 2024.

Bij het reeds vernoemde project-MER worden alle milieueffecten van de luchthaven onderzocht. Indien uit de resultaten van dit project-MER blijkt dat milderende maatregelen nodig zijn, kunnen deze worden opgenomen in de omgevingsvergunning. Nu hier al concrete uitspraken over doen zou echter een voorafname zijn op de milieubeoordeling. Zoals ik gezegd heb, is het project-MER nog in opmaak. De voorstellen uit de campagne van BBL zijn bedoeld voor de omgevingsvergunning. Zoals gezegd, vooruitlopen heeft geen zin zolang er nog niets is ingediend en zolang er nog geen procedure loopt.

De invoering van nieuwe exploitatiebeperkingen voor de luchthaven moet gebeuren met de verplichte toepassing van de regels en procedures van de geldende EU-verordening, binnen een evenwichtige aanpak van lawaai-beheersing en met de algemene toepassing van het evenredigheidsbeginsel. Immers, ook het federale niveau heeft een ruime bevoegdheid op het vlak van exploitatiebeperkingen voor de luchthaven Brussel-Nationaal.

Indien blijkt uit het project-MER dat milderende maatregelen genomen moeten worden, kan dit dus meegenomen worden, zoals ik eerder gezegd heb.

Wat betreft de evolutie van de luchthaven, verwijs ik naar mijn antwoord tijdens de behandeling van uw vraag om uitleg in mei 2022.

In antwoord op de bijkomende vraag van de commissievoorzitter naar een lange-termijnvisie voor de ontwikkeling van de luchthaven heb ik ook verwezen naar het Vlaams regeerakkoord, waarin staat dat we de leefbaarheid van de regio moeten verzoenen met nieuwe groeikansen voor een duurzame nationale luchthaven.

Er is mijns inziens dus wel degelijk nog een toekomst voor de luchthaven weggelegd. Dat neemt niet weg dat we in het kader van de vergunningsprocedure zullen onderzoeken welke verantwoorde maatregelen en voorwaarden nodig zijn om de leefkwaliteit van de omwonenden in de Vlaamse Rand ook te verzekeren.

Als blijkt uit het milieuonderzoek dat er bijkomende maatregelen genomen moeten worden om de verduurzaming verder te zetten of te versterken, zal dit duidelijk worden uit het project-MER. In de omgevingsvergunning kunnen dan ook eventueel bijkomende voorwaarden of specifieke milderende maatregelen opgenomen worden.

De beoordeling van de luchtkwaliteit en de emissie van broeikasgassen zal ook in het MER onderzocht worden binnen de disciplines 'lucht' en 'klimaat'. Uit de resultaten van het MER moet in elk geval nog blijken of eventueel bijkomende milieuvoorwaarden of specifieke maatregelen opgenomen moeten worden.

Wat betreft de vergunningstermijn kan ik meedelen dat sinds de inwerkingtreding van het Omgevingsvergunningsdecreet een hernieuwing van een omgevingsvergunning, zoals u weet, in principe steeds wordt verleend voor onbepaalde duur. In een aantal gevallen is het mogelijk om de omgevingsvergunning geheel of gedeeltelijk voor bepaalde duur te verlenen. Dat is ook voorzien in het Omgevingsvergunningsdecreet.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Dank u wel, minister.

Dat was een beetje een te verwachten antwoord. U verschuilt zich achter de procedure. Ik vind dit toch wel een dossier van een beetje een andere omvang dan eender welk bedrijf. Het gaat niet alleen over wat we nu specifiek met Brussels Airport doen. Het gaat echt over wat nu de visie van deze Vlaamse Regering is rond de toekomst van luchtvaart in Vlaanderen. Ik denk dat het wel een ruimer debat waard is en dat dat ook ruimer gaat dan puur het verlenen van een milieuvergunning. De milieuvergunning die we gaan verlenen, moet een beetje een antwoord zijn op waar we nu naartoe willen met die luchthaven en welke visie we daarvoor hebben.

U legt er nogal de nadruk op dat in het project-MER alle hinder meegenomen zal worden, alle vormen van milieuhinder. Minister, ook daar hebben we het in het verleden al over gehad. Mijn bijkomende vraag is dus: is het zo dat in het project-MER niet alleen de hinder op de grond zal worden meegenomen, namelijk de bevoegdheid van Vlaanderen? Of gaat men een project-MER maken waar de totale hinder meegenomen wordt, namelijk ook de hinder die het gevolg is van het luchtverkeer? Ik wijs er ook op dat er in deze commissie op basis van een vraag die ik stelde rond stikstofoxide-uitstoot, ook geen duidelijkheid was boven de 1500 meter bijvoorbeeld. Als u dus zegt dat alle hinder meegenomen wordt, bedoelt u dan ook de hinder die het gevolg is van het vliegverkeer in de lucht, en niet alleen op de grond? Dat is immers ook een uitdrukkelijke vraag van die actiegroepen.

Bruno Tobback (Vooruit): Ik wil zelf even aansluiten bij de vraag van de collega omdat ik nogal verontrust ben, minister, door de algemeenheid van uw antwoord, vooral in het punt waar u zegt dat de Vlaamse Regering probeert toekomstkansen en groeikansen te geven. Ik ken de problematiek al lang, ik ben zelf ook – niet rechtstreeks – omwonende, maar als Leuvenaar meer dan genoeg mee geïmpacteerd. Toekomstkansen voor de luchthaven staat niet noodzakelijk gelijk aan groeikansen. Een van de grote problemen en een van de grote oorzaken van ongenoegen bij heel veel omwonenden is precies dat de luchthaven en de eigenaars en bestuurders van de luchthaven eigenlijk alleen maar toekomst zien in verdere groei, zonder veel duidelijkheid en zonder limieten, waardoor er permanente onzekerheid is over welke overlast er zal zijn, hoe lang die gaat duren, waar die naartoe zal gaan, waar die vandaan zal komen en welke impact en omvang die zal hebben.

Er wordt bovendien de hele tijd geprobeerd om alsmaar verdere groei in te passen in alsmaar moeilijker bestuurlijke omstandigheden, waarbij Brussel heel duidelijk zegt wat ze wel en niet willen en anderen daar veel minder duidelijk in zijn. Eerlijk gezegd denk ik dat we op een punt gekomen zijn, minister, dat, als de luchthaven echt een toekomst wil hebben, er duidelijkheid moet zijn over de grenzen aan de groei en de omstandigheden en voorwaarden waarin er eventueel groei of voortbestaan mogelijk is. Als we echt op termijn de werkgelegenheid willen garanderen, is die zekerheid en duidelijkheid absoluut noodzakelijk. Dan is het inderdaad nuttig dat Vlaanderen, in plaats van te wachten op wat men zal vragen, misschien eens nadenkt over en duidelijk maakt wat het kan bieden.

In alle eerlijkheid, stelselmatig toenemende nachtvluchten en cargo in een zeer dicht-bevolkt gebied op een luchthaven die door gigantisch veel bewoning omringd is, is eigenlijk geen verstandige toekomstvisie, denk ik. Maar dat is wel de realiteit van wat er vandaag aan de gang is. Als daar geen duidelijkheid over komt, zal het ongenoegen alleen maar toenemen en dat komt niemand ten goede, ook de luchthaven niet.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik wil meegeven aan collega Steenwegen dat ik mij niet verschuil of wat dan ook. Maar u vraagt mij een uitspraak te doen over een vergunning die nog niet is ingediend. Dat maakt het wel moeilijk om daar een oordeel over te vellen. Ik heb wel verwezen naar het Vlaams regeerakkoord, waar we toch gesteld hebben hoe wij de luchthaven zien in de toekomst.

Zoals gezegd ga ik nog niets zeggen over het project-MER, dat we ook nog niet gezien hebben. Dan wordt het wel heel moeilijk om daar nu al iets over te zeggen.

Ik weet dat minister Peeters ook bezig is met de visienota rond weliswaar de regionale luchthavens. Dat zit er ook aan te komen.

Voor het overige is het afwachten wat de luchthaven gaat indienen, maar voor mij is het wel op zoek gaan naar een goed evenwicht. Ik denk dat de heer Tobback ook gelijk heeft, dat we zeker ook moeten kijken naar de hinder die de omgeving vandaag ondervindt van de luchthaven. Anderzijds zie ik ook in sommige gemeenten die pal aan de luchthaven liggen, dat die nog uitbreidingen met woningen willen. Dan denk ik ook bij mezelf: het is het een of het ander. Daar moet men vanuit lokale besturen toch ook goed over nadenken, of men daar nog torens en appartementen en ik weet niet wat gaat zetten.

We moeten dit dossier dan ook goed onderzoeken. Maar zoals gezegd hebben we ook een concrete vergunningsaanvraag en een project nodig om daarmee aan de slag te gaan.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, u zegt dat u geen zicht hebt op het project-MER, dat u dat nog niet gezien hebt, dat u niet weet wat daarin staat. Maar u zegt in uw eerste antwoord dat in dat project-MER alle vormen van milieuhinder meegenomen zullen worden. Maar u hebt het niet gezien. Ik stel u de vraag of ook de hinder meegenomen zal worden, niet alleen van wat op de grond gebeurt – Vlaamse bevoegdheid – maar ook van wat in de lucht gebeurt. Mijn conclusie uit uw antwoord is dat het project-MER alleen zal gaan over de Vlaamse bevoegdheid. Maar ik ga er dan ook van uit dat u daar niet mee akkoord zult gaan en dat u, wanneer u dat project-MER te zien zult krijgen, erop zult aandringen dat dat project-MER wel degelijk alle hinder zal meenemen, ook de hinder in de lucht. Je kunt dat natuurlijk niet van elkaar scheiden. Dat is een uitdrukkelijke vraag van de omwonenden.

We zullen verder in de procedure zien, we zullen dit dossier op de voet opvolgen en er telkens op wijzen wat het belang is voor de omwonenden van deze constant durende hinder, zoals collega Tobback ook gezegd heeft. Zaventem is vandaag op een aantal vlakken de vuilbak van Europa aan het worden wat betreft het soort vliegtuigen en het soort transporten die daar gebeuren. We moeten eigenlijk echt een nieuwe en toekomstgerichte visie voor de luchthaven ontwikkelen. Dank u.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Imade Annouri aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de afbraak van een aantal woningen rond Umicore in Hoboken – 348 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Bruno Tobback

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister, momenteel loopt het openbaar onderzoek naar de afbraak van een aantal woningen rond Umicore in Hoboken. Het gaat over zeventien verspreide woningen. Daardoor worden er gaten geslagen in de wijk. De afbraak kadert in de uitvoering van de bufferzone die het bedrijf wenst te installeren tussen de fabrieksgebouwen en de woningen. Nochtans toont een studie die Arcadis uitvoerde in opdracht van Umicore, aan dat er geen garantie is dat de aanleg van de groene zone met zekerheid gaat bijdragen aan de luchtkwaliteit voor de omwonenden. Het enige effect is dat er in de zone zelf geen bewoning meer zal zijn en dat er daar dus ook geen blootstelling meer zal zijn. Dat is logisch, maar ook wel heel drastisch. Om dat te verwezenlijken worden buurtbewoners onder druk gezet om te verhuizen.

Ik ben van mening dat dit echt de omgekeerde wereld is. Umicore moet zorgen dat het zijn uitstoot onder controle heeft en dat het de omwonenden geen gezondheidsschade toebrengt. Een buffer, die dan ook effectief de blootstelling zou verminderen, hoort thuis op de terreinen van Umicore zelf. Ik zeg niet dat het een slecht idee is, ik zeg dat die buffer thuishoort op de terreinen van Umicore. Omwonenden hebben recht op een leefbare omgeving, niet op spookwijken. Het gaat over een wijk in Hoboken die zeer gekend is. Mensen hebben daar heel lang gewoond. Nu is dat een spookwijk aan het worden. Er zijn al veel artikels over geschreven.

Het gaat hier om een dossier met een belangrijke precedentswaarde. Het is wel degelijk nodig dat Vlaanderen dit van nabij opvolgt en het niet louter overlaat aan het lokale bestuur, dat een akkoord heeft met het bedrijf.

Minister, worden de mensen die besluiten om te verhuizen voldoende vergoed? Hebt u daar zicht op? Ik hoor dat dit het geval is, maar ik wil dat ook officieel vragen.

Worden ze begeleid in hun zoektocht naar een andere woning? Is er ondersteuning?

Hoeveel woningen zijn er ondertussen verlaten en hoeveel woningen zijn nog bewoond?

Waarom hanteert men de strategie van individuele woningen te slopen en gaten te slaan in de wijk? Wat zijn de volgende stappen?

Hoe zal de communicatie over de sloop en de verdere stappen met de buurt verlopen?

Welke invulling zal gegeven worden aan de kavels na de sloop van de bebouwing zolang er nog bewoning is in de wijk?

Wat is de impact op de rest van de wijk en op de bewoners die wel wensen te blijven? Welke inspanningen worden gedaan om ervoor te zorgen dat dat stuk van

Hoboken nog leefbaar blijft? Of zijn die mensen gewoon de pineut omdat ze in een wijk blijven wonen waar heel veel huizen zijn opgekocht en verdwijnen en waar een soort van semigroene zone wordt aangelegd?

Hoe zal ervoor worden gezorgd dat de afbraak van de woningen geen overlast en/of gezondheidsgevaar door de verspreiding van stof en zware metalen creëert voor de omwonenden?

In de vergunningsaanvraag zegt de nota Erfgoed dat de sloop van woningen enkel te verantwoorden is als er een hoger belang van toepassing is, namelijk het oplossen van de gezondheidsproblematiek in de wijk. Maar nergens is er een onderbouwing van de veronderstelling dat die groene zone effectief zal bijdragen aan de verbetering van de gezondheid van de resterende bewoners. Op welke bronnen baseert men dan de conclusie dat dit wel zo zou zijn, om te legitimeren dat men overgaat tot het overkopen van die huizen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega Annouri, ik wil heel veel, maar ik kan de bevoegdheden niet omtoveren.

De Vlaamse overheid heeft niets te maken met het opkoopprogramma van Umicore. Dit is een actie die louter vanuit het bedrijf is ontstaan en wordt gerealiseerd. Ik ga er wel van uit dat de stad Antwerpen hierbij betrokken is. Ik stel voor dat u uw vragen stelt op de gemeenteraad van Antwerpen. Vanuit mijn bevoegdheden kan ik uiteraard geen mensen verbieden om in te gaan op een aanbod om hun huis te kopen of te verkopen. Ik kan u dus geen info geven over de modaliteiten van deze aankopen noch over de uitvoering ervan, ook niet over de vergunningen voor de sloop van de huizen, wat een lokale bevoegdheid is.

Ik ben wel bevoegd voor de verstrengde vergunning. Daarover kan ik u wel antwoorden.

Eind vorig jaar heb ik nog een verstrengde vergunning aan Umicore afgeleverd, waarin onder meer een verstrenging van de toetsingswaarden werd opgenomen met betrekking tot lood in bloed bij kinderen. Deze waarden, die strenger worden naarmate de tijd vordert, worden op dit moment gehaald, maar het bedrijf zal dus blijvende en aanvullende inspanningen moeten doen om de opgelegde waarden in de toekomst te blijven halen. Ook rond de emissies en immissies waren er een aantal bijstellingen. Er werd ook een logboekstelsel opgelegd waarin maandelijks eventuele onregelmatigheden moeten worden weergegeven. Er moest ook een windbarometer worden geïnstalleerd, en er moesten diverse studies worden uitgevoerd.

Deze voorwaarden worden van zeer nabij opgevolgd door mijn administratie en door de bijhorende handhavingsdiensten. Daarvoor zijn wij bevoegd. Wij doen het maximale binnen wat wij kunnen doen.

Bij het opkoopprogramma zijn wij totaal niet betrokken. Ik zal mij daar niet mee moeien. Dat is niet mijn bevoegdheid. Anders overschrijd ik een bevoegdheidsaangelegenheid.

Ik snap uw vragen. Stel ze gerust in de gemeenteraad van Antwerpen.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister, dank u wel voor uw antwoorden. Ik vind het een beetje jammer. Ik ken u als iemand die zeer proactief is, die haar verantwoordelijkheden serieus neemt en er zelfs ver in gaat om ze goed in te vullen. Nu zie ik een beetje het tegenovergestelde. Ik verklaar mij nader.

U hebt gelijk dat er voor een deel ook vragen op Antwerps niveau moeten worden gesteld. Daar ben ik het volledig mee eens. Dat doen wij ook. We hebben die vragen ook ingediend op Antwerps niveau. Wij zijn die discussie daar ook aan het voeren. Maar wat daar gebeurt, is toch echt een precedent. Dit is een wijk waar een bedrijf voor uitstoot zorgt en waar er wordt beslist, samen met een lokaal bestuur, om een hele wijk uit te kopen. Er worden huizen verkocht. Er zijn mensen die daar niet aan meedoen. Het resultaat is dat men nu een ambigue situatie heeft waar een aantal huizen leegstaan en afgebroken zullen worden maar waar sommige mensen nog gewoon blijven wonen.

Dat allemaal omwille van een groene bufferzone die ervoor zou zorgen dat het veiliger is, maar waarvan niemand kan zeggen dat dat effectief zal werken. Sterker nog, de studie van Arcadis zegt: 'Gasten, dit maakt helemaal niet uit.' Men is dus een spookwijk aan het creëren zonder dat er resultaat is. Dan vraag ik aan u, minister van Leefmilieu op Vlaams niveau: minister, wat vinden we hiervan? Dit is toch geen goede zaak. Volgt u dat mee op? Dit is een gevaarlijk precedent, want men is iets aan het doen wat heel drastisch is, een wijk volledig uitkopen en een spookwijk creëren met onmogelijke omstandigheden voor de mensen die daar blijven wonen op basis van, ja van wat eigenlijk? Dat is ook de vraag. Ik stel die vraag aan u, minister van Leefmilieu en u zegt dat dat eigenlijk iets is voor het lokaal bestuur en dat u zich daar niet mee wil moeien. Ik vraag u niet om uw bevoegdheden te overschrijden. Ik vraag u gewoon naar uw inschatting als Vlaams minister van Leefmilieu, of u dat geen gevaarlijk precedent vindt, of u het met mij eens bent dat die studie van Arcadis zegt dat dit niet gaat helpen en dat het echt wel problematisch is. Ik vraag u of u er een zicht op hebt waarom dat dan wel gebeurt en of er andere rapporten zijn die dat effectief wel aanhalen. Dan zegt u dat dit volledig voor het lokaal bestuur is, dat Vlaanderen daar niets over te zeggen heeft en dat elk lokaal bestuur zelf kan kiezen of het al dan niet een wijk gaat onteigenen samen met een bedrijf en daar een soort spookwijk creëren en zien wat daarmee gebeurt.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik heb over alles een mening, maar sta mij toe dat ik dit overlaat aan de stad Antwerpen. Ik heb echt niet de neiging om mij te gaan moeien in alle lokale dossiers.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Ik ben echt wel teleurgesteld in het antwoord en ik zeg dat zonder een greintje cynisme. Ik kan begrijpen dat een minister voorzichtig wil zijn en niet wil tussenkomen in bevoegdheidsoverschrijdende dingen. Maar eigenlijk wordt er vandaag gezegd dat men als lokaal bestuur een wijk kan uitkopen op basis van een studie die het bestuur niet echt gelijk geeft, en dat men daardoor een wijk volledig in de problemen kan brengen en die mensen die achterblijven gewoon aan hun lot kan overlaten. Vlaanderen gaat daar niets aan doen, gaat zelfs geen contact opnemen met de lokale besturen, doet zelfs geen dubbelcheck. Neen, niets. De minister van Leefmilieu in deze Vlaamse Regering geeft carte blanche en laat die mensen voor een deel aan hun lot over. Dat vind ik jammer. Ik weet wel dat het de periode is van spoken en Halloween, maar dat soort spookwijken is compleet dramatisch en voor niemand goed.

Ik vind het teleurstellend. Wij gaan alleszins vragen blijven stellen, ook lokaal, maar we zullen deze Vlaamse Regering voor haar verantwoordelijkheid blijven plaatsen. Dit is dus ongetwijfeld 'to be continued'.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.